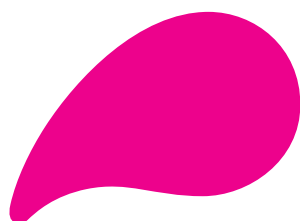

HET PERSONEEL VAN DE BRUSSELSE GEMEENTEN

CIJFERGEGEVENS

Het personeel van de Brusselse gemeenten

Cijfergegevens

Inleiding

INLEIDING

Dit verslag is de weergave van de gegevens over het gemeentepersoneel van de 19 gemeenten waarover Brussel Plaatselijke Besturen beschikt. Het is de bedoeling “een beeld te schetsen” van de Brusselse gemeentelijke ambtenarij in haar geheel, de voornaamste tendensen te schetsen en de bijzondere kenmerken van de gemeentebesturen en hun gelijkenissen te beklemtonen.

De gegevens in dit document komen voornamelijk uit de rekeningen 2016 en de begrotingen 2017 van de gemeenten. Ze hebben betrekking op het personeel en de personeelsuitgaven. De cijfers betreffende het gemeentepersoneel geven de situatie op 30 juni 2016 weer en zijn uitgedrukt in “voltijdse equivalenten” (VTE’s)¹. Enkel de gemeentelijke personeelsleden zijn in deze cijfers opgenomen, met uitzondering van de gesubsidieerde leerkrachten². Het personeel van de politiezones, de OCMW’s, de intercommunales en de gemeentelijke vzw’s³ zijn er dus niet in opgenomen.

Het personeel wordt ook opgesplitst op basis van de volgende criteria: de werkrelatie (statutair/contractueel), het niveau en de graad, het geslacht en de woonplaats. Dankzij deze opsplitsing kunnen er gekruiste tabellen opgemaakt worden en kunnen de relaties tussen deze verschillende gegevens onderzocht worden.

Brussel Plaatselijke Besturen zal weldra over een nieuwe database beschikken, “CLIO”⁴ genoemd, waarmee het preciezere en up-to-date informatie zal kunnen verkrijgen over de situatie van het Brusselse gemeentepersoneel, om gemakkelijker te kunnen inspelen op de statistische en documentaire behoeften. Bijvoorbeeld om de antwoorden op de parlementaire vragen te verbeteren, om de sectorale akkoorden voor te bereiden of nog om meer inzicht te krijgen in kwesties betreffende de pensioenen van de plaatselijke ambtenaren.

Krachtens het principe van de gemeentelijke auto-

¹ Het gebruik van “voltijdse equivalenten” (VTE’s) als meeteenheid laat toe de tewerkstelling te vergelijken ondanks de verschillen in termen van aantal werkuren.

² Leerkrachten waarvan het loon volledig betaald wordt door de Fédération Wallonie-Bruxelles of door de Vlaamse Gemeenschap.

³ De gemeenten maken soms gebruik van de vereniging zonder winstoogmerk (vzw) als rechtsvorm voor het organiseren van of het deelnemen aan werkdomeinen die onder het gemeentelijke belang vallen, zoals de kinderopvang, sport, stadsvernieuwing, huisvesting, cultuur, sociale samenhang en sociale hulp.

⁴ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 23 december 2016 betreffende de toezending door de gemeenten van gegevens over het gemeentepersoneel en de lokale mandatarissen aan de toezichhoudende overheid (BS 21 van 21 februari 2017).

nomie genieten de gemeenten een aanzienlijke manoeuvreerruimte in hun personeelsbeheer. De Nieuwe Gemeentewet (NGW) kent de bevoegdheid voor het vaststellen van het personeelskader en de reglementen (administratief statuut en bezoldigingsregeling) uitdrukkelijk toe aan de gemeenteraad. Deze autonomie gaat evenwel gepaard met tal van wettelijke en regelgevende bepalingen, zoals onder meer de regelgeving betreffende de pensioenen, het vakbondsstatuut of de tuchtregeling waarin de NGW voorziet.

Bovendien heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een referentiekader vastgelegd voor de plaatselijke ambtenarij via zijn omzendbrief van 28 april 1994, beter bekend onder de naam Sociaal Handvest⁵. Dit handvest bevat een reeks bepalingen om de personeelsstatuten van de plaatselijke besturen te hervormen en op elkaar te af te stemmen met het oog op de modernisering van de ambtenarij. Vanuit hetzelfde oogpunt heeft de Brusselse regering op 4 mei 2017

een reeks van zes besluiten voor het gemeentepersoneel aangenomen, die respectievelijk betrekking hebben op de bezoldigingsregeling en de weddeschalen, de evaluatie van de wettelijke graden, de opleiding, de personeelsstructuur (niveaus, rangen, graden), de evaluatie en, ten slotte, de werving, de bevordering en de interne mobiliteit. De meeste zullen op 30 juni 2018⁶ in werking treden.

Deze reeks besluiten vormt een belangrijke stap in de volle uitoefening van de gewestelijke bevoegdheid over de werking van de plaatselijke besturen. Het gaat immers om een essentiële uitdaging voor de toekomst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het is dus essentieel een beter inzicht te krijgen in de Brusselse plaatselijke ambtenarij. Deze analyse zal zowel nuttig zijn voor de regering om haar beleid uit te stippelen als voor de plaatselijke besturen zelf vanuit het oogpunt van benchmarking en zelfevaluatie. Dit verslag wil hieraan bijdragen.

⁵ Omzendbrief van 28 april 1994 (BS 26 januari 1995). Sociaal Handvest - Harmonisering van het administratieve statuut en algemene weddeherziening van het personeel van de plaatselijke besturen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

⁶ • Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake de opleiding van het gemeentepersoneel;

• Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake de bezoldigingsregeling en de loonschalen van het gemeentepersoneel;

• Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake de evaluatie van het gemeentepersoneel;

• Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake de niveaus, rangen en graden van het gemeentepersoneel;

• Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 tot vaststelling van de algemene bepalingen inzake de werving, bevordering en de interne mobiliteit van het gemeentepersoneel;

• Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 4 mei 2017 houdende uitvoering van artikel 70, §§ 2 en 7 van de Nieuwe Gemeentewet;

Personneels- bestand

1. PERSONEELSBESTAND

1.1 Totaal personeelsbestand per gemeente

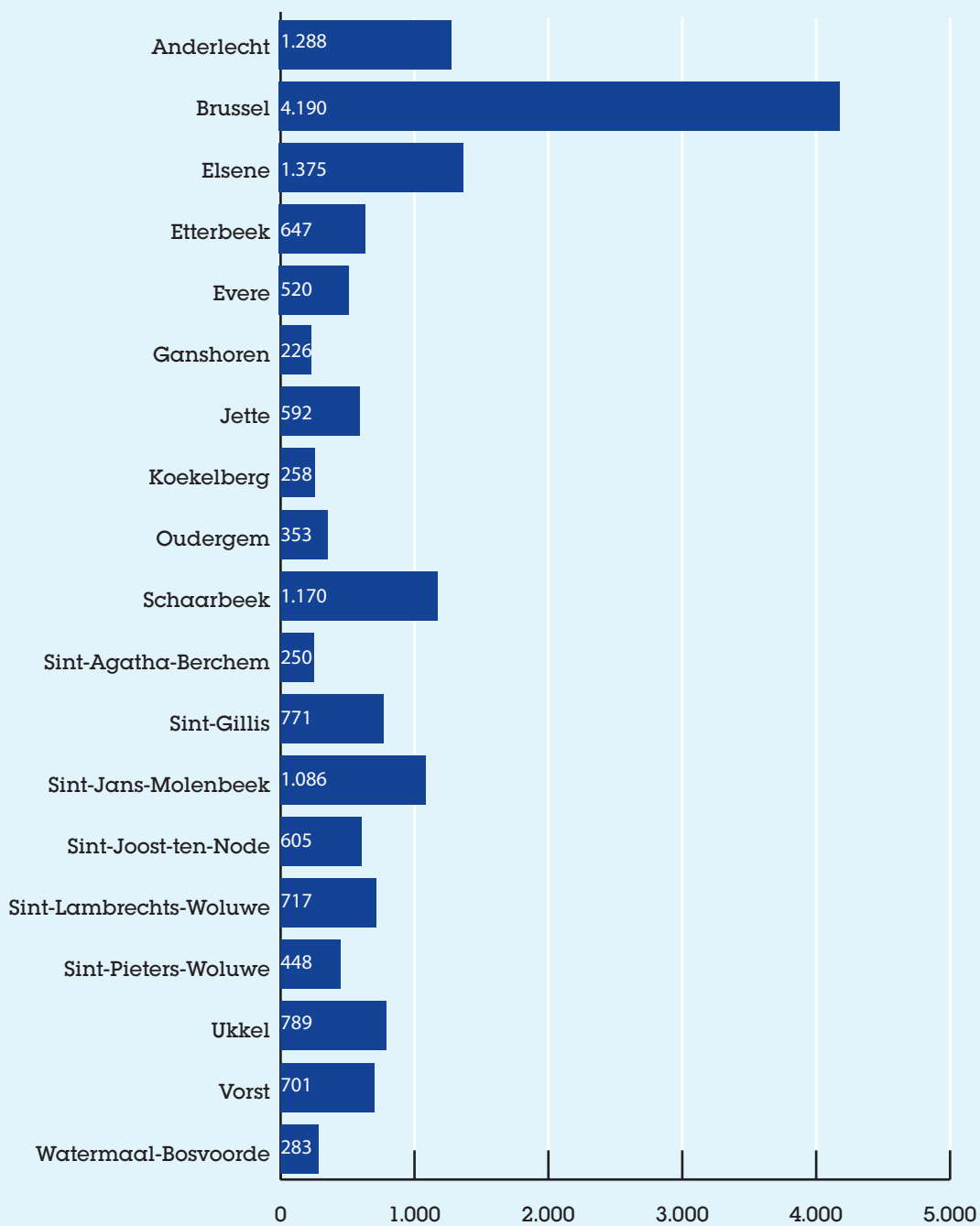
Deze grafiek toont de grote verscheidenheid in grootte van de gemeentebesturen. Ganshoren, het kleinste bestuur, telt immers 226 voltijdse equivalenten terwijl Brussel, het grootste bestuur, er 4.190, dus zowat 20 keer meer, telt. De grootte van de besturen hangt vooral samen met het respectieve aantal inwoners in elke gemeente, echter met aanzienlijke varianten.

De gemeentebesturen kunnen in vier categorieën ondergebracht worden:

- De "kleine" (minder dan 500 VTE's): Oudergem, Sint-Agatha-Berchem, Ganshoren, Koekelberg, Watermaal-Bosvoorde en Sint-Pieters-Woluwe.
- De "middelgrote" (tussen 500 en 1.000 VTE's): Etterbeek, Evere, Vorst, Jette, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Node, Ukkel en Sint-Lambrechts-Woluwe.
- De "grote" (meer dan 1.000 VTE's): Anderlecht, Elsene, Sint-Jans-Molenbeek en Schaarbeek.
- Brussel, met een bestuur van 4.190 VTE's, onderscheidt zich duidelijk van de andere gemeenten.

Deze grote verschillen in omvang van de besturen uiten zich natuurlijk in een grote verscheidenheid in termen van structurering van de organisaties, van werkprocedures, van organogrammen, van management en in de manier waarop de human resources beheerd worden. Hoewel de omgeving en de opdrachten gelijkaardig zijn, is elk gemeentebestuur toch uniek en bezit het typische kenmerken.

Personeelsbestand op 30 juni 2016 (VTE)

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

1.2 Personeelsleden en bevolking

In de voorgaande grafiek hebben we kunnen vaststellen dat de grootte van de gemeentebesturen erg varieert.

Hoewel de grootte van een bestuur vooral afhangt van het aantal inwoners in de gemeente is dit echter niet de enige factor waarmee rekening gehouden moet worden. Het aantal ambtenaren kan immers afhangen van andere gegevens, zoals, om er maar enkele te noemen:

- de specifieke kenmerken van de gemeente: sociaaleconomische situatie, oppervlakte, specifieke opdrachten, enz.;
- het dienstenaanbod: de gemeenten kunnen beslissen de bevolking meer of minder diensten aan te bieden;
- de aanwezigheid van infrastructuur op gewestelijke/nationale schaal: scholen, sportinfrastructuur, administratieve zetels van openbare instellingen, kantoren, hotels, enz. Die kan heel wat personen van buiten de gemeente aantrekken en bijkomende kosten en/of inkomsten genereren;
- de eventuele uitbesteding van bepaalde diensten bij structuren zoals gemeentelijke vzw's of gemeentebedrijven;

- de begrotingsmiddelen van de gemeente;
- de gewestelijke, federale en Europese subsidies.

Het is dus interessant de gemeentebesturen te kunnen vergelijken door voor elk bestuur de verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal ambtenaren te berekenen. Zo wordt er een waarde verkregen die het aantal inwoners voor elk personeelslid (VTE) voorstelt.

Een voltijds gemeentelijk personeelslid is gemiddeld "belast" met 73 inwoners. Dit gemiddelde houdt echter aanzienlijke verschillen in tussen de gemeenten.

Zo heeft de Stad Brussel de laagste verhouding van de 19 gemeenten, met één ambtenaar voor 43 inwoners. Ook hier onderscheidt de Stad Brussel zich van de andere Brusselse gemeentebesturen.

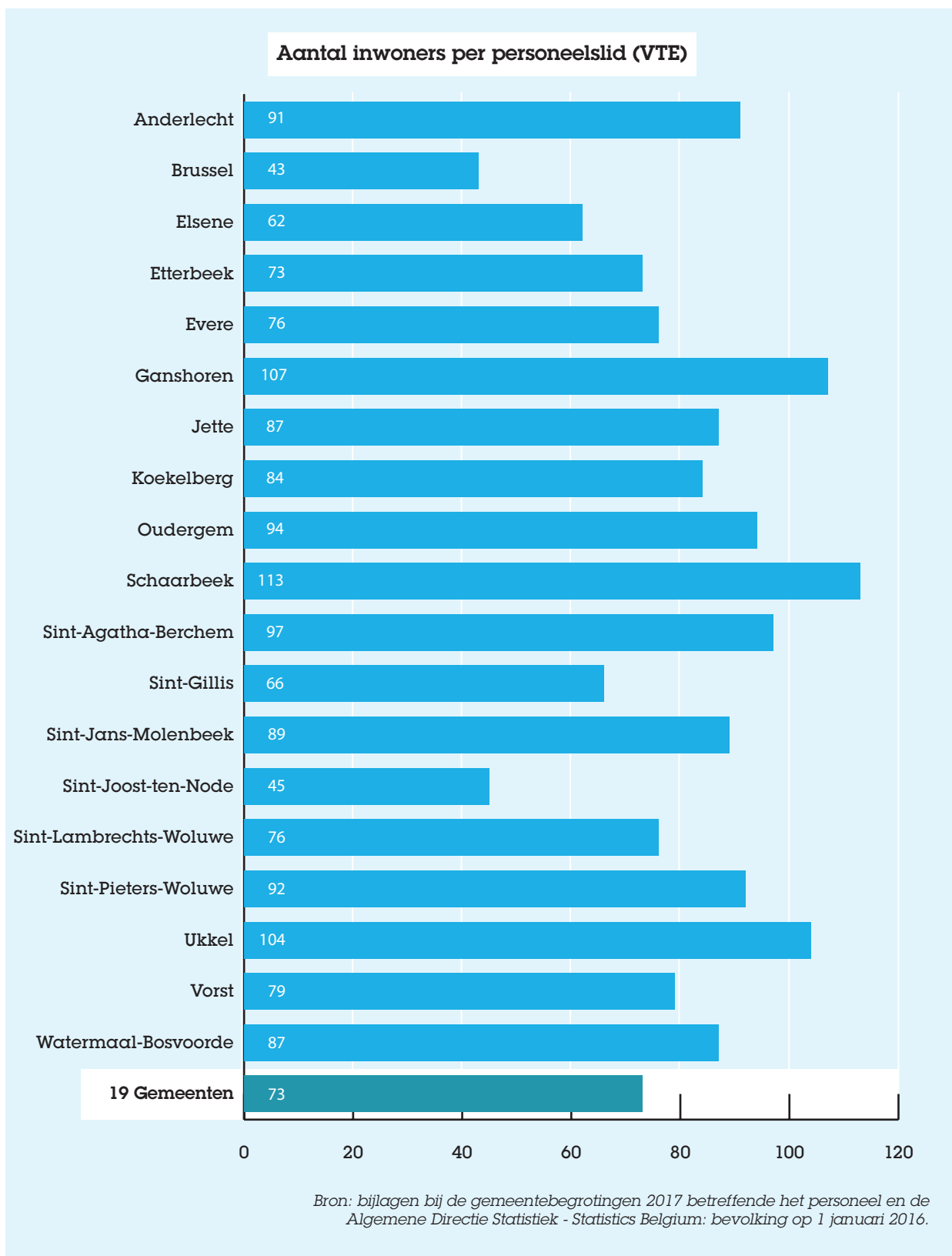
Als we de verhouding in de andere 18 gemeenten bekijken, zien we dat ze schommelen tussen 45 (Sint-Joosten-Node) en 113 (Schaarbeek) met een gemiddelde, de Stad Brussel niet meegerekend, van 84.

We merken ook dat de zogenoemde gemeenten uit de eerste kroon (Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis, Sint-Joosten-Node) en Brussel allemaal een verhouding hebben die onder het gemiddelde ligt.

Aantal inwoners per personeelslid (VTE)

	Bevolking	VTE	Aantal inwoners/ VTE
Anderlecht	117.412	1.288	91
Brussel	178.552	4.190	43
Elsene	85.541	1.375	62
Etterbeek	47.180	647	73
Evere	39.556	520	76
Ganshoren	24.269	226	107
Jette	51.426	592	87
Koekelberg	21.638	258	84
Oudergem	33.161	353	94
Schaarbeek	132.590	1.170	113
Sint-Agatha-Berchem	24.224	250	97
Sint-Gillis	50.659	771	66
Sint-Jans-Molenbeek	96.586	1.086	89
Sint-Joost-ten-Node	27.402	605	45
Sint-Lambrechts-Woluwe	54.311	717	76
Sint-Pieters-Woluwe	41.207	448	92
Ukkel	81.944	789	104
Vorst	55.613	701	79
Watermaal-Bosvoorde	24.619	283	87
19 Gemeenten	1.187.890	16.270	73

Bron: bijlagen bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel en de Algemene Directie Statistiek - Statistics Belgium: bevolking op 1 januari 2016.

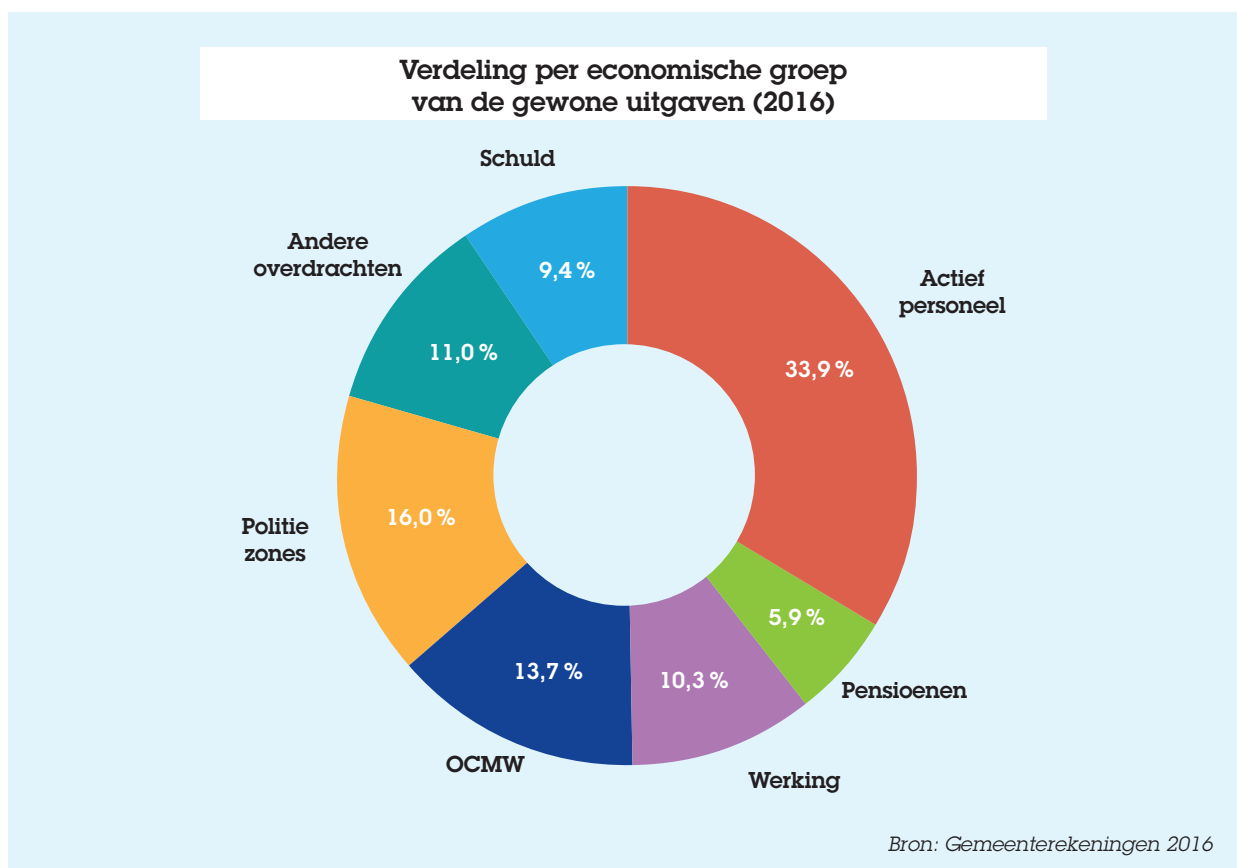
The background features a vibrant pink-to-blue gradient. A multi-lined white arc, resembling a rainbow, curves across the top and right. A solid pink teardrop shape is positioned on the left. On the right, a white fork is partially visible, pointing upwards. The text 'Personeels-uitgaven' is centered in a white rectangular box.

Personeels- uitgaven

2. PERSONEELSUITGAVEN

2.1 Verdeling van de gemeente-uitgaven

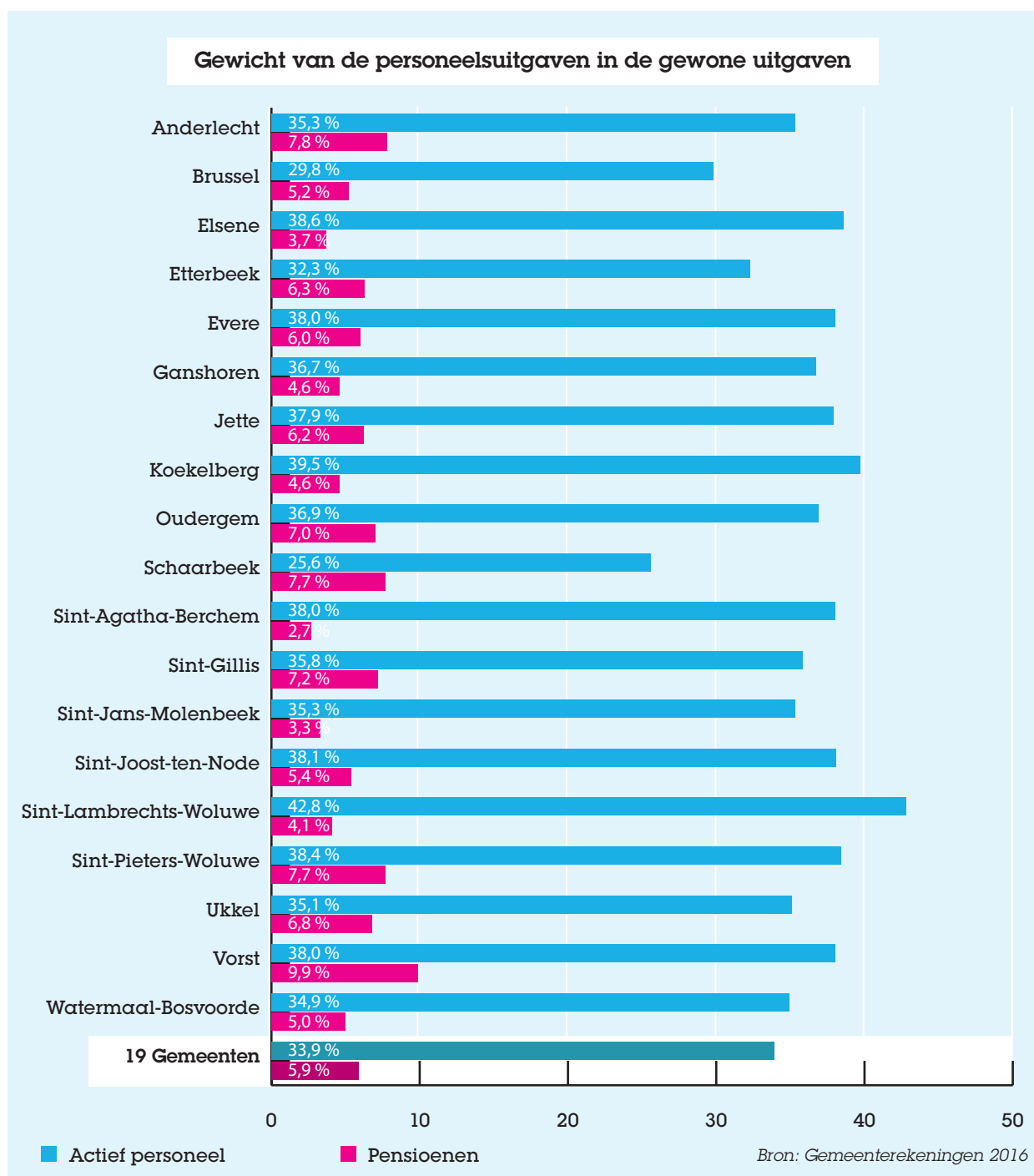
De personeelsuitgaven⁷ dekken zowel de uitgaven betreffende het personeel in actieve dienst als de uitgaven betreffende de pensioenbijdragen en zijn veruit de grootste post in de gewone uitgaven.

De personeelsuitgaven vertegenwoordigen immers gemiddeld ongeveer 39,8% van de gewone begroting (waarvan 5,9% voor de pensioenen). Bovendien gaat 29,7% van de begroting naar de dotaties aan de OCMW's en de politiezones, waarvan een aanzienlijk deel natuurlijk dient voor de personeelsuitgaven. Wanneer we deze verschillende posten optellen, stellen we vast dat een significant deel van de gewone uitgaven van een gemeente voor de plaatselijke ambtenaren bestemd is.

⁷ In de analyse van de personeelsuitgaven wordt het gesubsidieerde onderwijs buiten beschouwing gelaten, d.w.z. het loon van het onderwijzende personeel ten laste van de gemeenschappen (waarvoor de gemeenten het door de gemeenschappen betaalde bedrag boekt als ontvangsten van overdrachten; dat bedrag stemt overeen met het als uitgave geboekte bedrag). De personeelsuitgaven hebben enkel betrekking op de gemeenten en houden geen rekening met het personeel in de OCMW's of de vzw's.

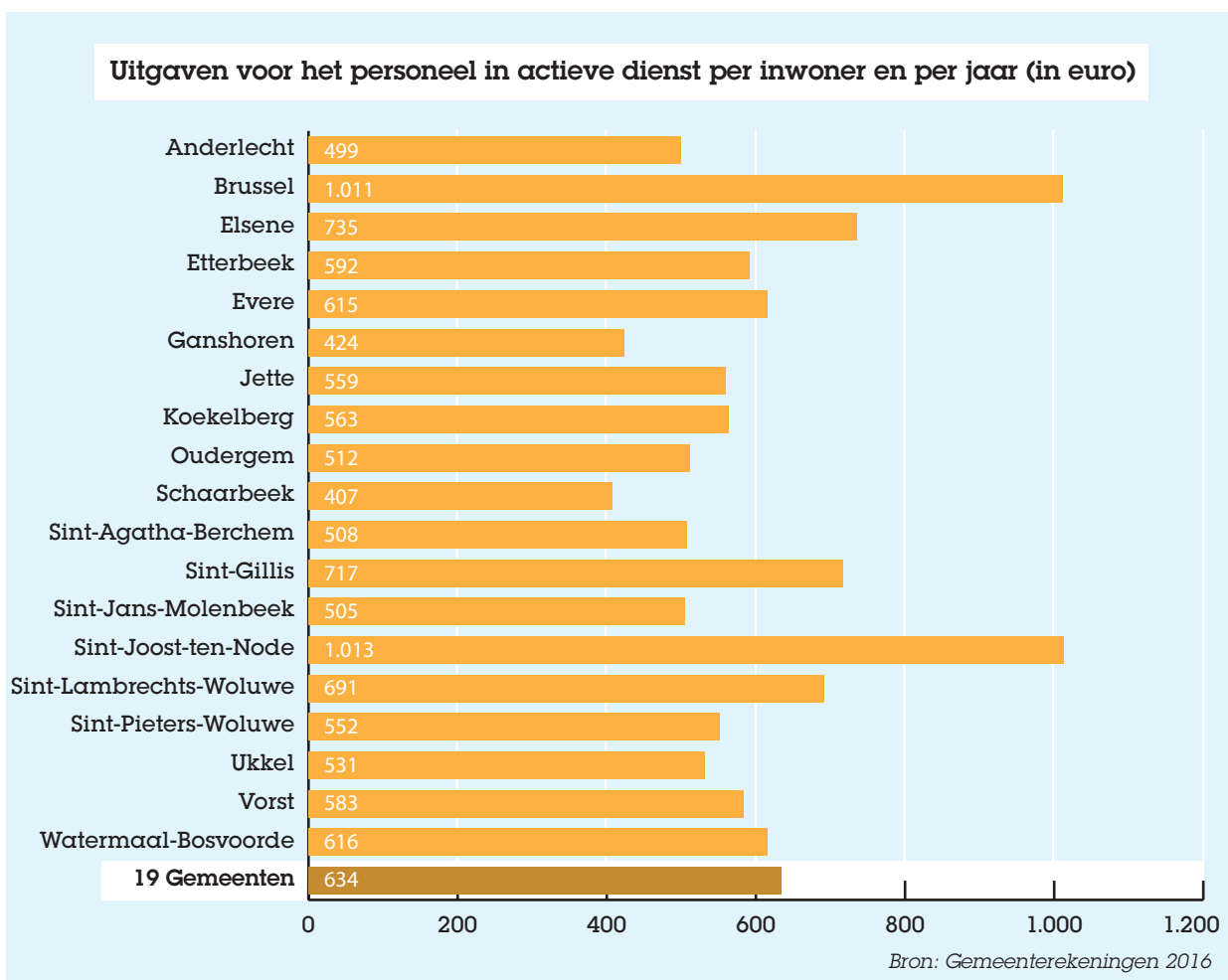
2.2 Gewicht van de personeelsuitgaven per gemeente

De personeelsuitgaven oefenen een variabele druk uit op de financiën van de gemeenten. In 2016 vertegenwoordigde deze soort uitgaven minder dan 36% voor de Stad Brussel en Schaarbeek, terwijl ze minstens 44% van de uitgaven vertegenwoordigden in Vorst, Jette, Koekelberg, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Pieters-Woluwe.

2.3 Uitgaven voor het personeel in actieve dienst per inwoner

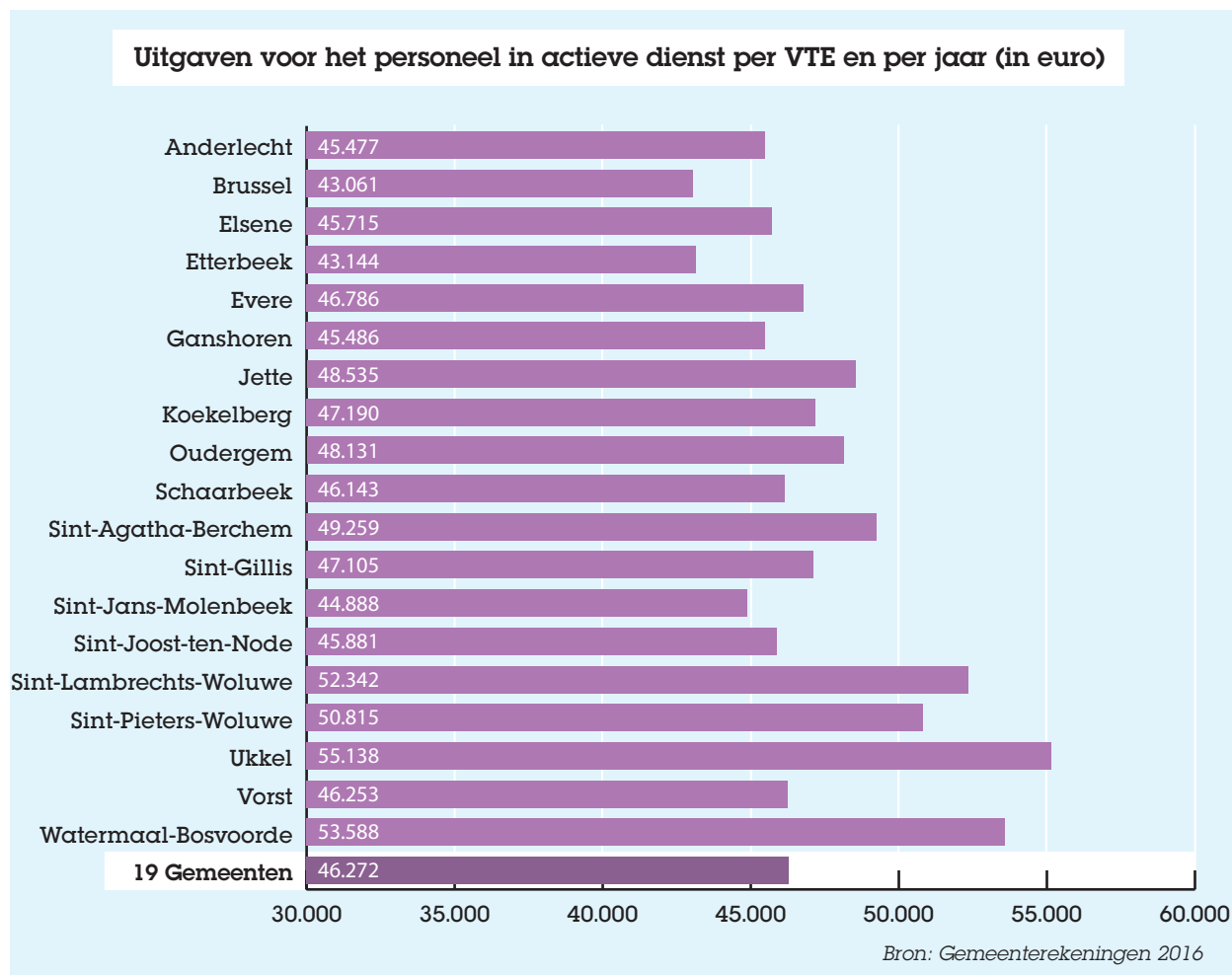

De analyse van de uitgaven voor het personeel in actieve dienst per inwoner toont aanzienlijke verschillen tussen de gemeenten aan. Zo hebben de gemeente Sint-Joost-ten-Node en de Stad Brussel de hoogste uitgaven per inwoner van het Gewest met respectievelijk 1.013 euro en 1.011 euro per inwoner, terwijl de gemeenten Ganshoren en Schaarbeek minder dan 430 euro per inwoner uitgeven.

Dit staat natuurlijk in relatie met de cijfergegevens vermeld op pagina 10, die het verband aantonen tussen het aantal inwoners en het aantal ambtenaren in elke gemeente. Dit verband wordt evenwel in balans gehouden door de gemeentelijke personeelsstructuur, die de "kosten" kan beïnvloeden: anciënniteit, niveau, verhouding statutairen/contractuelen, bezoldigingsregeling.

Er valt op te merken dat de begroting van de Stad Brussel verhoudingsgewijs groter is dan die van de andere Brusselse gemeenten. Dit verklaart waarom het gewicht van haar personeelsuitgaven in de gewone uitgaven bij de laagste zit, terwijl haar personeelsuitgaven per inwoner bij de hoogste zit.

2.4 Uitgaven voor het personeel in actieve dienst per VTE

De uitgaven voor personeel in actieve dienst per VTE bedragen 46.272 euro voor de 19 Brusselse gemeenten. De grafiek hierboven toont echter een situatie die opnieuw een tegenstelling vormt wanneer de personeelsuitgaven per VTE geanalyseerd worden per gemeente, met een spectrum dat van 43.061 euro per VTE voor de Stad Brussel tot 55.138 euro per VTE gaat voor de gemeente Ukkel.

Soort werkrelatie

3. SOORT WERKRELATIE

Hoewel er vaak gewezen wordt op het statutair karakter van de tewerkstelling op lokaal vlak, ligt het aantal contractuele personeelsleden (61%) nochtans duidelijk hoger dan het aantal statutaire personeelsleden (39%).

We merken echter grote verschillen tussen de gemeenten. Zo bedraagt het deel van de statutaire personeelsleden in het personeelsbestand van Brussel-Stad 47%, terwijl het slechts 19% is voor Koekelberg. Dit getuigt van het unieke karakter van het door elke gemeente gevoerde beleid inzake human resources.

Verschillende factoren kunnen het aanzienlijke aandeel contractuele personeelsleden in de gemeentelijke ambtenarij verklaren. Om te beginnen kan het gaan om indienstnemen om te beantwoorden aan uitzonderlijke en tijdelijke behoeften of om indienstnemen in het kader van gesubsidieerde projecten. Door contractuele indienstnemen is het ook mogelijk zieke personeelsleden te vervangen of personeelsleden die een van de bijzondere maatregelen genieten die ertoe strekken betrekkingen bij de overheidsbesturen vrij te maken, zoals de vrijwillige vierdagenweek, verlof voor halftijdse vervroegde uittreding of loopbaanonderbreking.

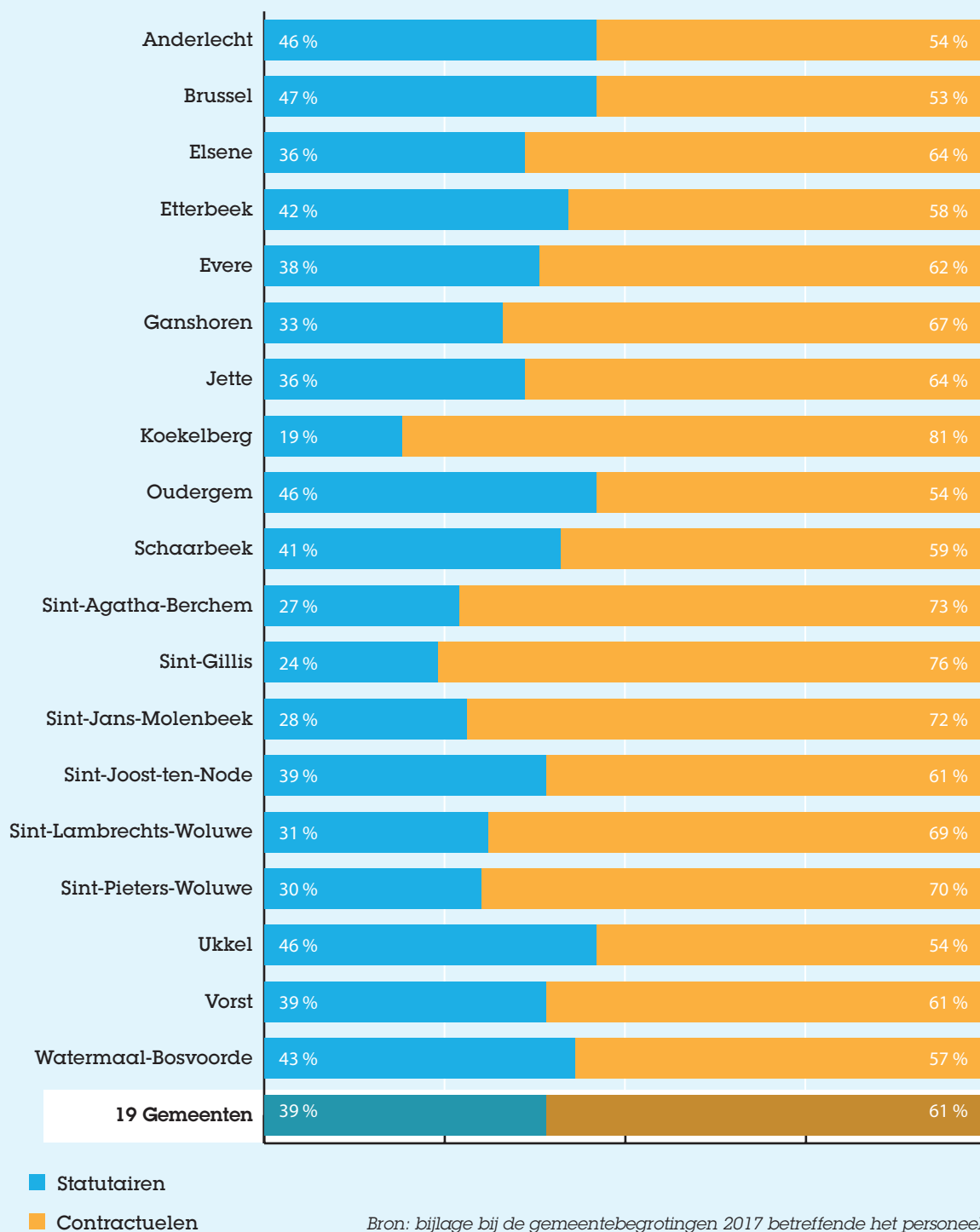
Bovendien nemen de gemeenten talrijke gesubsidieerde contractuele personeelsleden in dienst in het kader van programma's ter bestrijding van werkloosheid. Dit zijn personeelsleden die ze niet kunnen benoemen op straffe van het verlies van de subsidies en de vrijstelling van de sociale bijdragen.

Verdeling van de personeelsleden per soort werkrelatie

	Contractuelen	Statutairen	Totaal	Contractuelen	Statutairen
Anderlecht	693	596	1.288	54%	46%
Brussel	2.221	1.969	4.190	53%	47%
Elsene	886	489	1.375	64%	36%
Etterbeek	377	269	647	58%	42%
Evere	321	199	520	62%	38%
Ganshoren	153	74	226	67%	33%
Jette	376	216	592	64%	36%
Koekelberg	208	50	258	81%	19%
Oudergem	189	164	353	54%	46%
Schaarbeek	688	482	1.170	59%	41%
Sint-Agatha-Berchem	182	68	250	73%	27%
Sint-Gillis	584	187	771	76%	24%
Sint-Jans-Molenbeek	779	308	1.086	72%	28%
Sint-Joost-ten-Node	372	233	605	61%	39%
Sint-Lambrechts-Woluwe	497	220	717	69%	31%
Sint-Pieters-Woluwe	313	135	448	70%	30%
Ukkel	429	360	789	54%	46%
Vorst	431	270	701	61%	39%
Watermaal-Bosvoorde	161	121	283	57%	43%
19 Gemeenten	9.860	6.410	16.270	61%	39%

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

Verdeling van de personeelsleden per soort werkrelatie

Gesubsidi- dieerde personeels- leden

4. GESUBSIDIEERDE PERSONEELSLEDEN

Een van de redenen die het grote aantal contractuele personeelsleden in de Brusselse gemeentebesturen verklaren, is het feit dat ze talrijke subsidies van andere bestuursniveaus ontvangen voor verschillende materies. Voor de 19 gemeenten samen gaat het om niet minder dan 3.109 VTE's die onder contract liggen in het kader van een subsidie, d.i. 32% van de contractuele personeelsleden en 19% van het totale personeelsbestand. Dit is een significant aandeel.

De belangrijkste subsidie in termen van aantallen aangeworven personeelsleden is de Gecomatregel (gesubsidieerde contractuele personeelsleden). Met een totaal van 1.878 personeelsleden onder Gecocontract vertegenwoordigt dit nagenoeg 12% van het gemeentepersoneel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Als we deze cijfers voor elke gemeente analyseren, stellen we aanzienlijke onderlinge verschillen vast. Zo schommelt het aandeel gesubsidieerde contractuelen in het totale personeelsbestand tussen 9 en 48%. In bepaalde gemeenten vormt de inbreng van subsidies dus een grote factor voor hun werking en het beheer van hun human resources.

Aantal gesubsidieerde personeelsleden en aandeel in het totale personeelsbestand

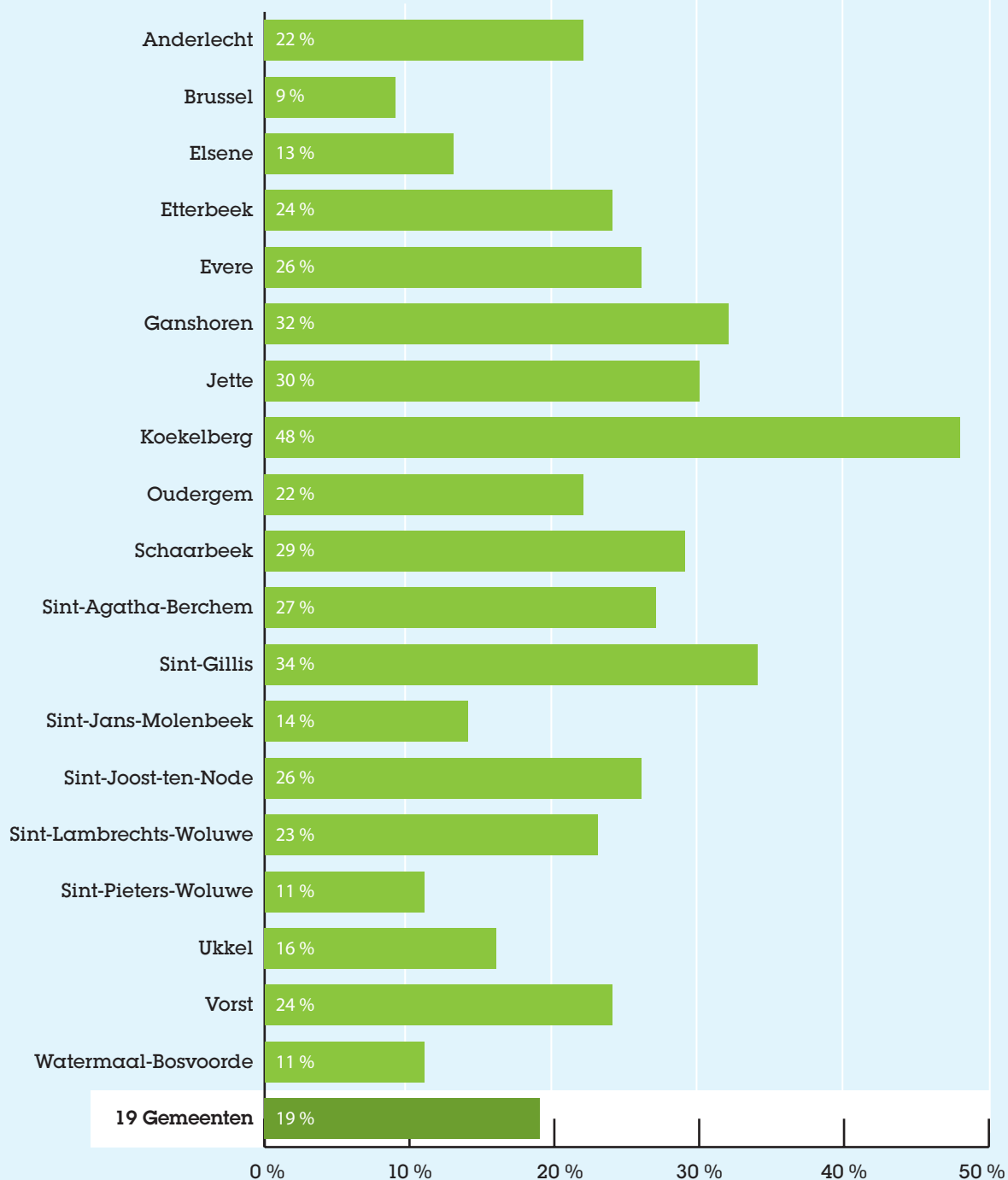
	Gesubsidieerde personeelsleden	Totaal	Gesubsidieerde personeelsleden/totaal
Anderlecht	282	1.288	22%
Brussel	376	4.190	9%
Elsene	178	1.375	13%
Etterbeek	157	647	24%
Evere	135	520	26%
Ganshoren	73	226	32%
Jette	176	592	30%
Koekelberg	123	258	48%
Oudergem	79	353	22%
Schaarbeek	340	1.170	29%
Sint-Agatha-Berchem	67	250	27%
Sint-Gillis	265	771	34%
Sint-Jans-Molenbeek	157	1.086	14%
Sint-Joost-ten-Node	157	605	26%
Sint-Lambrechts-Woluwe	164	717	23%
Sint-Pieters-Woluwe	51	448	11%
Ukkel	129	789	16%
Vorst	170	701	24%
Watermaal-Bosvoorde	30	283	11%
19 Gemeenten	3.109	16.270	19%

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

* De Gecomatregel (gesubsidieerde contractuele personeelsleden) is een tak van het tewerkstellingsbeleid van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering waardoor een werkgever een premie kan verkrijgen en een vrijstelling van de werkgeversbijdragen kan genieten wanneer hij bijvoorbeeld een bij Actiris ingeschreven niet-werkende werkzoekende of een vergoede volledig werkloze of ook nog een werkzoekende rechthebbende op maatschappelijke integratie in dienst neemt. De Geco's zijn ondergebracht in twee verschillende stelsels:

- het programmawet-gecostelsel heeft met name betrekking op de verenigingssector, het onderwijs evenals de besturen en gewestelijke diensten;
- het gecostelsel plaatselijke besturen is bestemd voor de gemeenten en de OCMW's.

Aandeel van de gesubsidieerde personeelsleden in het totale personeelsbestand

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

Niveau

5. NIVEAU

5.1 Verdeling van de personeelsleden in de niveaus

De hiërarchische structuur van het gemeentepersoneel is gebaseerd op de graden die overeenstemmen met de betrekkingen waarin het bestuur voorziet. Deze graden zijn opgesplitst in vijf niveaus (A-B-C-D-E), die overeenstemmen met het diploma of getuigschrift dat als voorwaarde geldt voor de aanwerving in dat niveau⁹.

Onder de gemeenteambtenaren tellen we 1.841 VTE's van niveau A (11%), 1.812 VTE's van niveau B (11%), 4.365 VTE's van niveau C (27%), 3.694 VTE's van niveau D (23%) en 4.558 VTE's van niveau E (28%).

Hoewel de gemeentebesturen gelijkaardige bevoegdheden uitoefenen op hun respectieve grondgebieden, varieert hun personeelsstructuur aanzienlijk, afhankelijk van de plaatselijke context en het beleid inzake human resources management dat de voorkeur geniet. Zo kan een gelijkaardige functie uitgeoefend worden door een personeelslid van een verschillend niveau afhankelijk van de besturen. Deze keuze valt onder de gemeentelijke autonomie.

Het aandeel van personeelsleden van niveau A en B varieert relatief weinig van gemeente tot gemeente. Het schommelt tussen 7 en 14% voor niveau A en tussen 9 en 16% voor niveau B. We stellen daarentegen een grotere variatie vast in de niveaus C, D en E: niveau C tussen 18 en 40%, niveau D tussen 13 en 35% en niveau E tussen 7 en 38%.

Verdeling van de personeelsleden per niveau

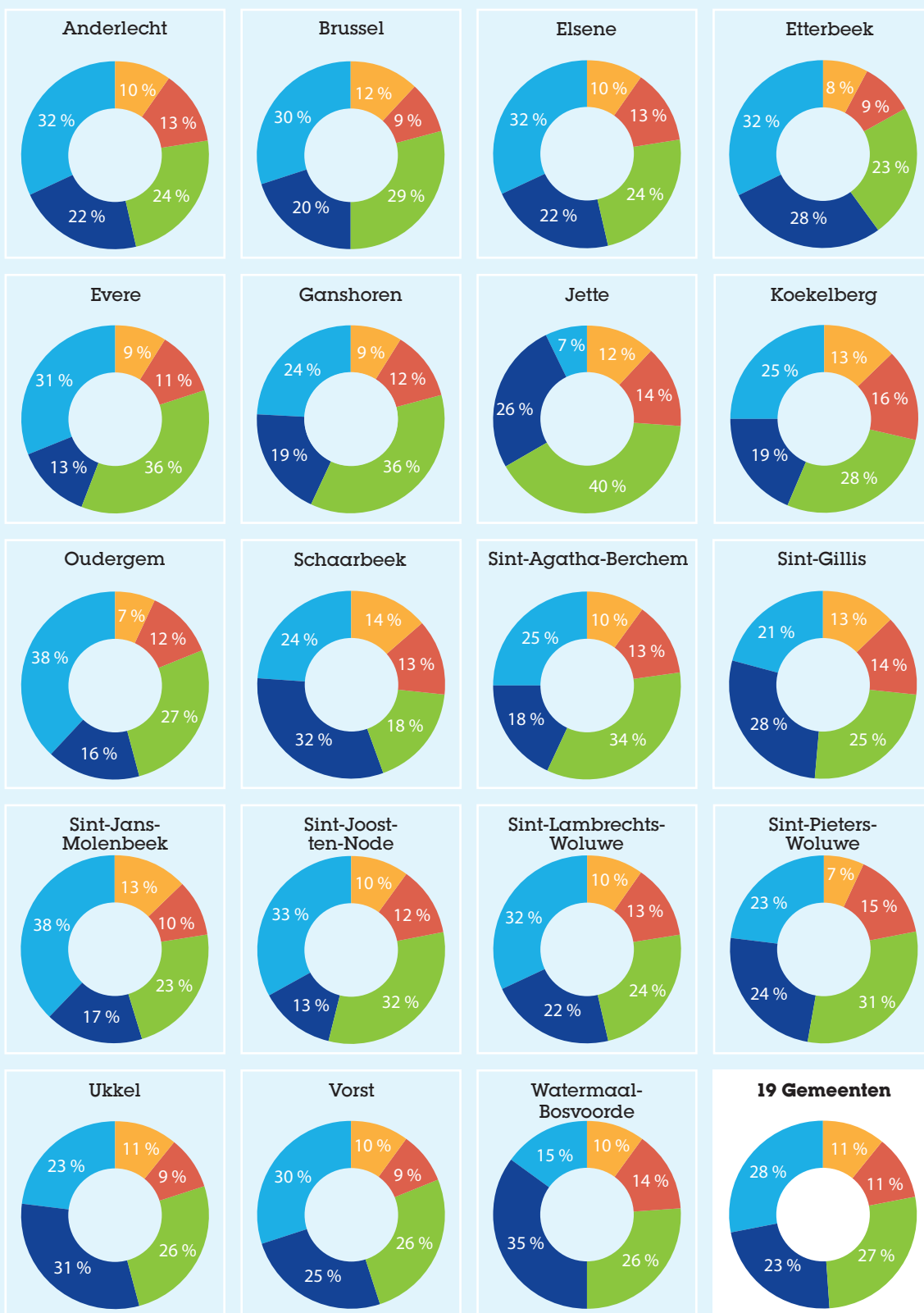
	Totaal	A	B	C	D	E
Anderlecht	1.288	127	162	304	283	413
Brussel	4.190	503	379	1.229	841	1.237
Elsene	1.375	210	179	331	315	340
Etterbeek	647	51	59	147	181	209
Evere	520	44	59	186	70	161
Ganshoren	226	21	27	81	43	55
Jette	592	73	85	238	152	44
Koekelberg	258	33	41	72	49	64
Oudergem	353	24	41	97	57	134
Schaarbeek	1.170	160	147	209	374	279
Sint-Agatha-Berchem	250	25	32	86	45	62
Sint-Gillis	771	100	106	191	215	159
Sint-Jans-Molenbeek	1.086	138	109	246	185	409
Sint-Joost-ten-Node	605	60	72	192	81	201
Sint-Lambrechts-Woluwe	717	56	76	156	177	252
Sint-Pieters-Woluwe	448	33	65	141	106	103
Ukkel	789	84	72	208	241	184
Vorst	701	69	62	182	178	210
Watermaal-Bosvoorde	283	29	39	72	100	43
19 Gemeenten	16.270	1.841	1.812	4.365	3.694	4.558

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

⁹ Dit zijn de vijf niveaus en de overeenstemmende diploma's of getuigschriften:

- niveau A: een masterdiploma, een diploma van de tweede cyclus van het universitair onderwijs of daarmee gelijkgesteld hoger onderwijs;
- niveau B: een bachelorsdiploma, een diploma van de eerste cyclus universitair onderwijs of daarmee gelijkgesteld hoger onderwijs;
- niveau C: een getuigschrift van het hoger secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld onderwijs;
- niveau D: een getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs; niveau
- E: geen diplomaverste.

Verdeling van de personeelsleden per niveau

■ A ■ B ■ C ■ D ■ E

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

5.2 Niveau en werkrelatie

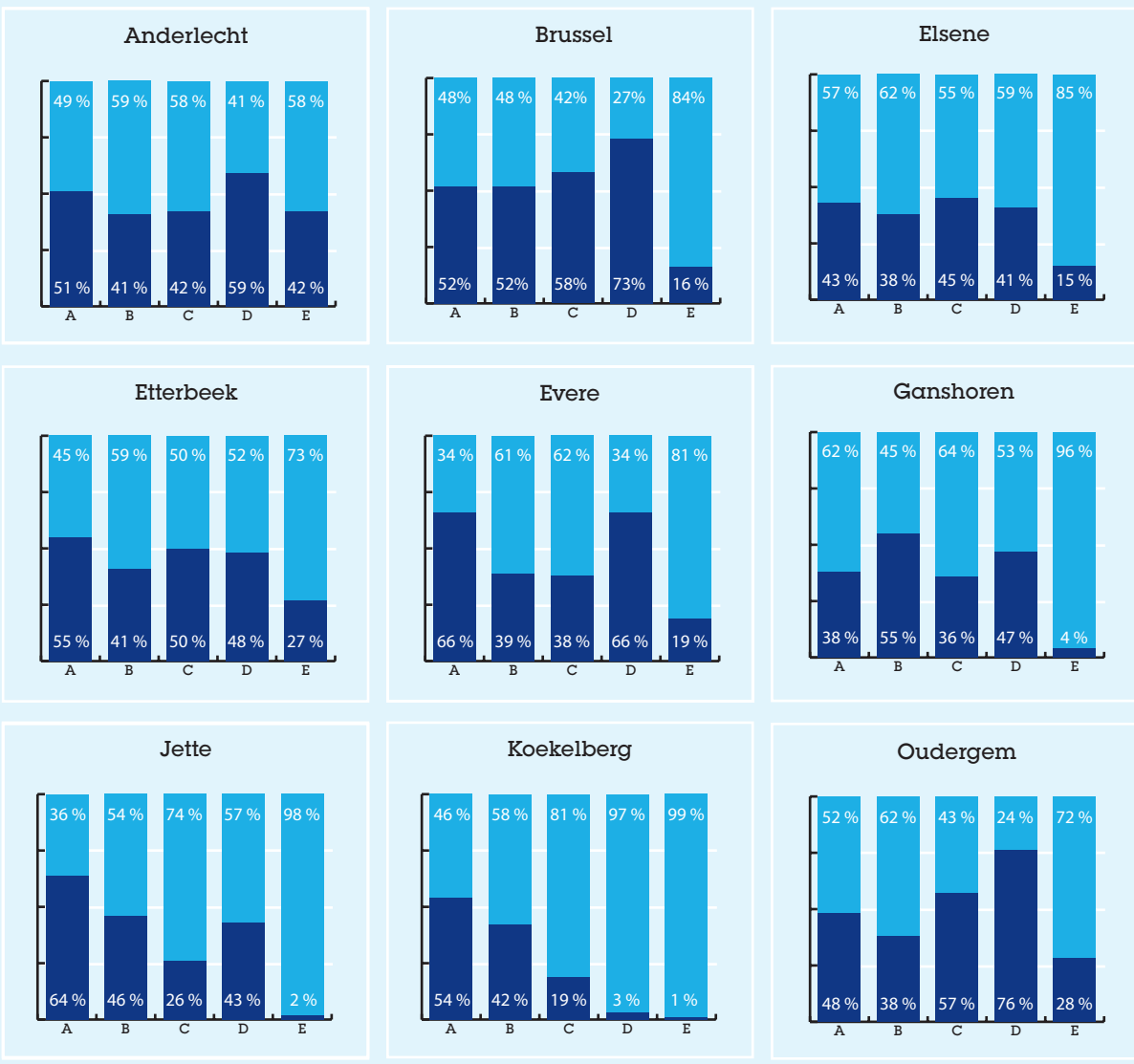
Het algemene gemiddelde van statutaire personeelsleden in de 19 gemeenten bedraagt 39%. We hebben gezien dat dit gemiddelde sterk varieert tussen de gemeenten, wat bevestigd wordt wanneer we deze gegevens bekijken op grond van de niveaus.

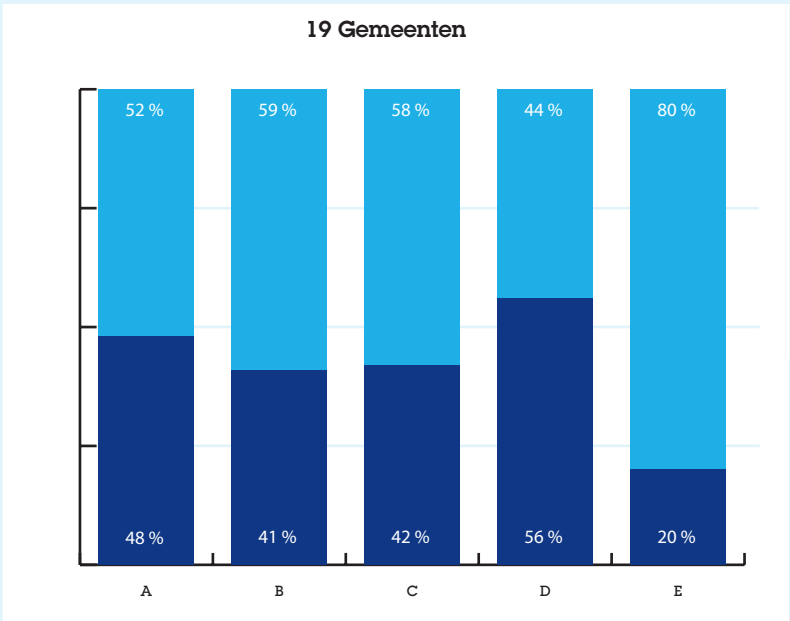
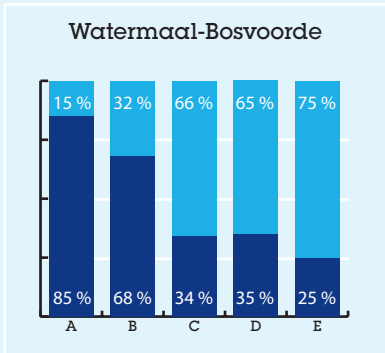
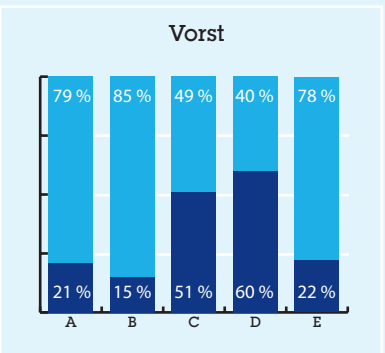
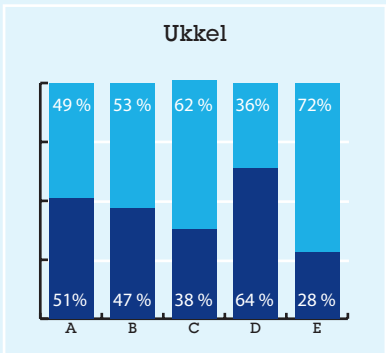
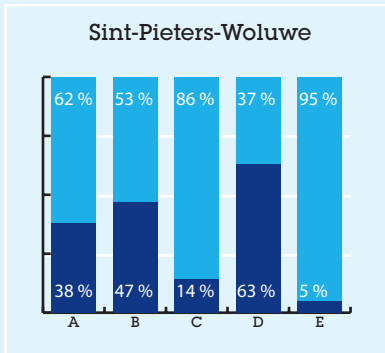
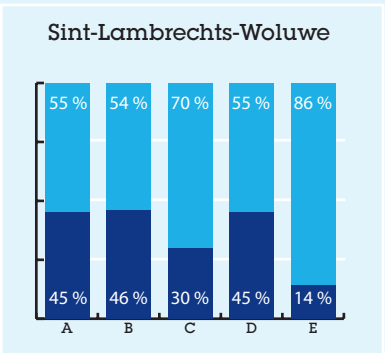
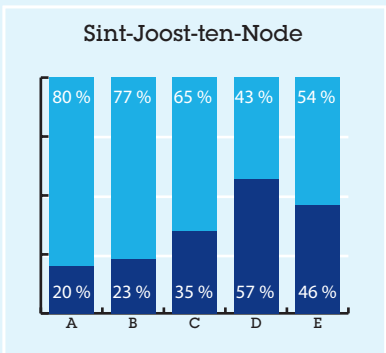
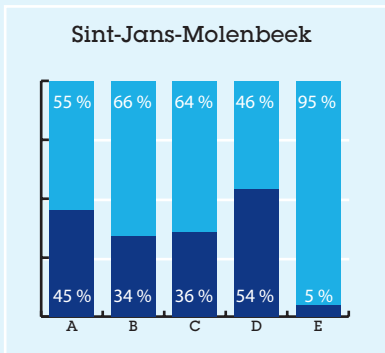
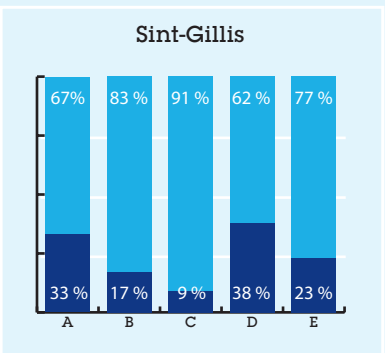
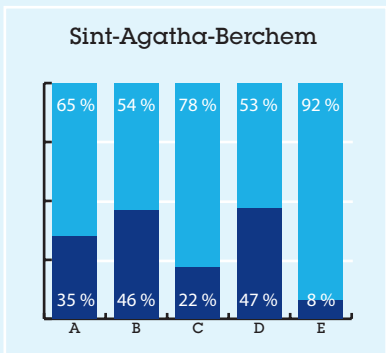
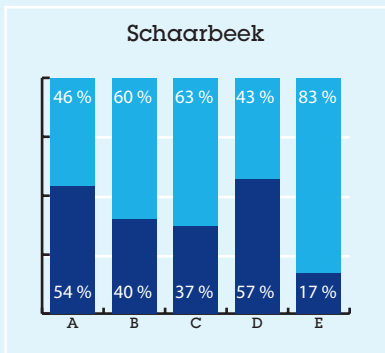
Er valt immers geen duidelijke samenhang te bespeuren tussen het niveau van de personeelsleden en hun werkrelatie (statutair/contractueel). Elke gemeente heeft een eigen verdeling.

In sommige gemeenten (Koekelberg, Watermaal-Bosvoorde) houdt het statutariseringsniveau duidelijk verband met het niveau van de personeelsleden: hoe hoger het niveau, hoe hoger het percentage statutaire personeelsleden. Deze tendens wordt evenwel niet waargenomen in de andere gemeenten.

Voor niveau E daarentegen stellen we een constante vast waarin het percentage statutairen (20%) een stuk lager ligt dan dat van de andere niveaus. Het contrast met niveau D, dat het grootste aandeel statutairen telt (56%), is trouwens opvallend.

Verdeling van de personeelsleden per niveau en per soort werkrelatie

■ Statutairen ■ Contractuelen

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

Geslacht

6. GESLACHT¹⁰

6.1 Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht

Onder de personeelsleden van de 19 gemeenten is het aandeel van de vrouwen (54%) lichtjes hoger dan dat van de mannen (46%). Enkel drie gemeenten liggen onder de drempel van 50% vrouwelijke personeelsleden, namelijk Etterbeek, Koekelberg en Schaarbeek. Wat het aandeel van de mannen betreft, stellen we vast dat twee gemeenten er minder dan 40% tewerkstellen, namelijk Sint-Agatha-Berchem en Evere.

We zullen de genderanalyse van het gemeentepersoneel verder uitdiepen en we zullen ze bestuderen in samenhang met het niveau en de werkrelatie van de personeelsleden.

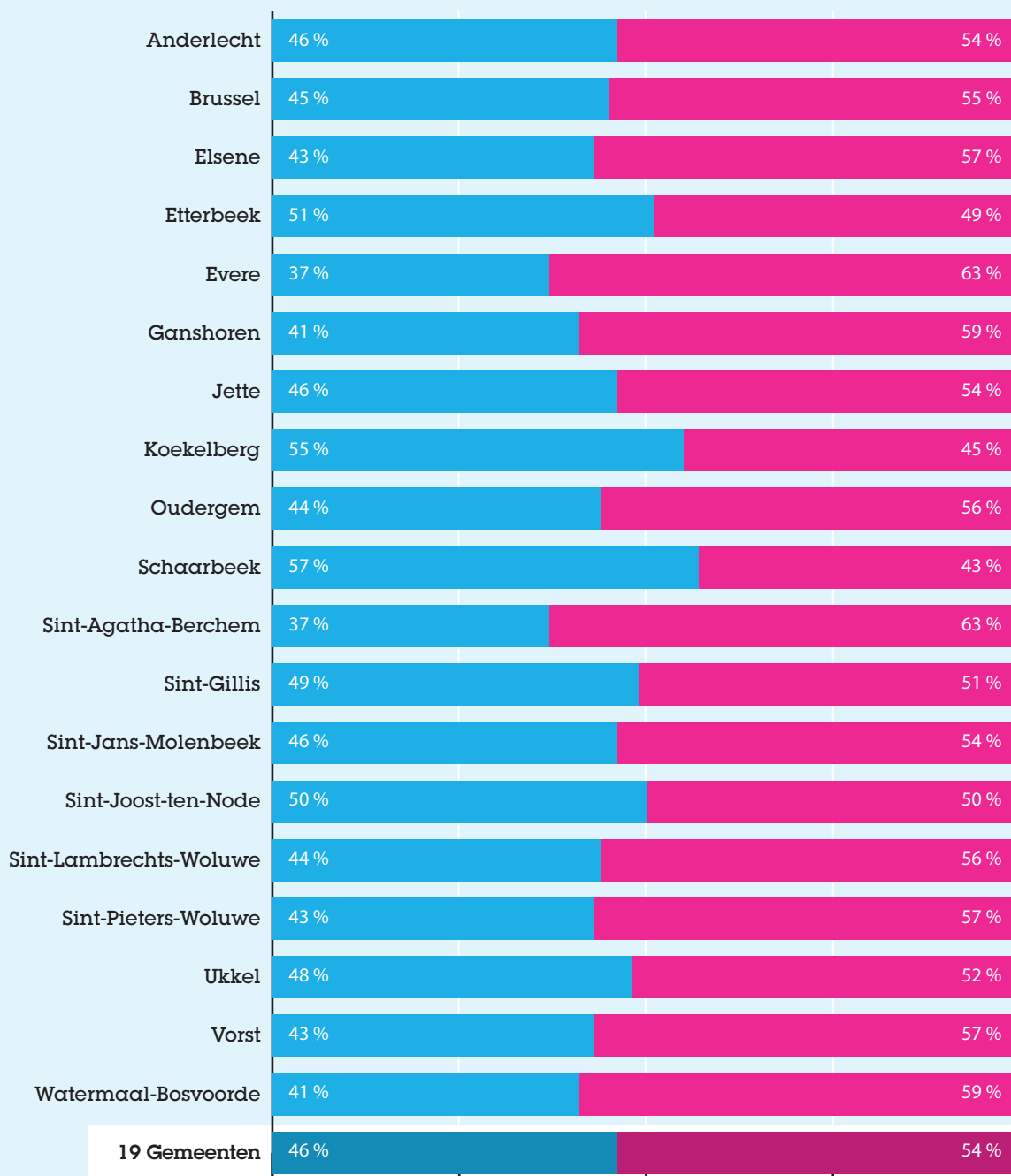
Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht

	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Anderlecht	597	691	1.288	46%	54%
Brussel	1.899	2.291	4.190	45%	55%
Elsene	647	858	1.505	43%	57%
Etterbeek	329	318	647	51%	49%
Evere	220	371	591	37%	63%
Ganshoren	91	129	220	41%	59%
Jette	271	321	592	46%	54%
Koekelberg	141	118	258	55%	45%
Oudergem	178	224	402	44%	56%
Schaarbeek	672	498	1.170	57%	43%
Sint-Agatha-Berchem	91	158	249	37%	63%
Sint-Gillis	377	394	771	49%	51%
Sint-Jans-Molenbeek	500	586	1.086	46%	54%
Sint-Joost-ten-Node	305	300	605	50%	50%
Sint-Lambrechts-Woluwe	314	402	717	44%	56%
Sint-Pieters-Woluwe	191	256	448	43%	57%
Ukkel	392	419	811	48%	52%
Vorst	294	390	684	43%	57%
Watermaal-Bosvoorde	117	165	282	41%	59%
19 Gemeenten	7.628	8.888	16.516	46%	54%

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

¹⁰ De budgettaire omzendbrieven preciseren dat de door de gemeenten bezorgde personeelsgegevens uitgedrukt moeten worden in "voltijdse equivalenten" (VTE's). Enkele gemeenten hebben bepaalde gegevens echter in "eenheden" bezorgd, met name wanneer het gaat om het geslacht of de woonplaats. Dit verklaart de waarneembare zeer kleine verschillen in vergelijking met de tabellen van de personeelsbestanden.

Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht

■ Mannen   ■ Vrouwen

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

6.2 Geslacht en werkrelatie

W e hebben gezien dat de gemeentelijke ambtenarij vrij genderneutraal is wat het aantal personeelsleden betreft.

Wanneer we de genderdimensie met andere gegevens kruisen, zoals de soort werkrelatie (statutair/contractueel) en het niveau van de ingevulde betrekkingen, stellen we echter verschillen vast tussen mannen en vrouwen.

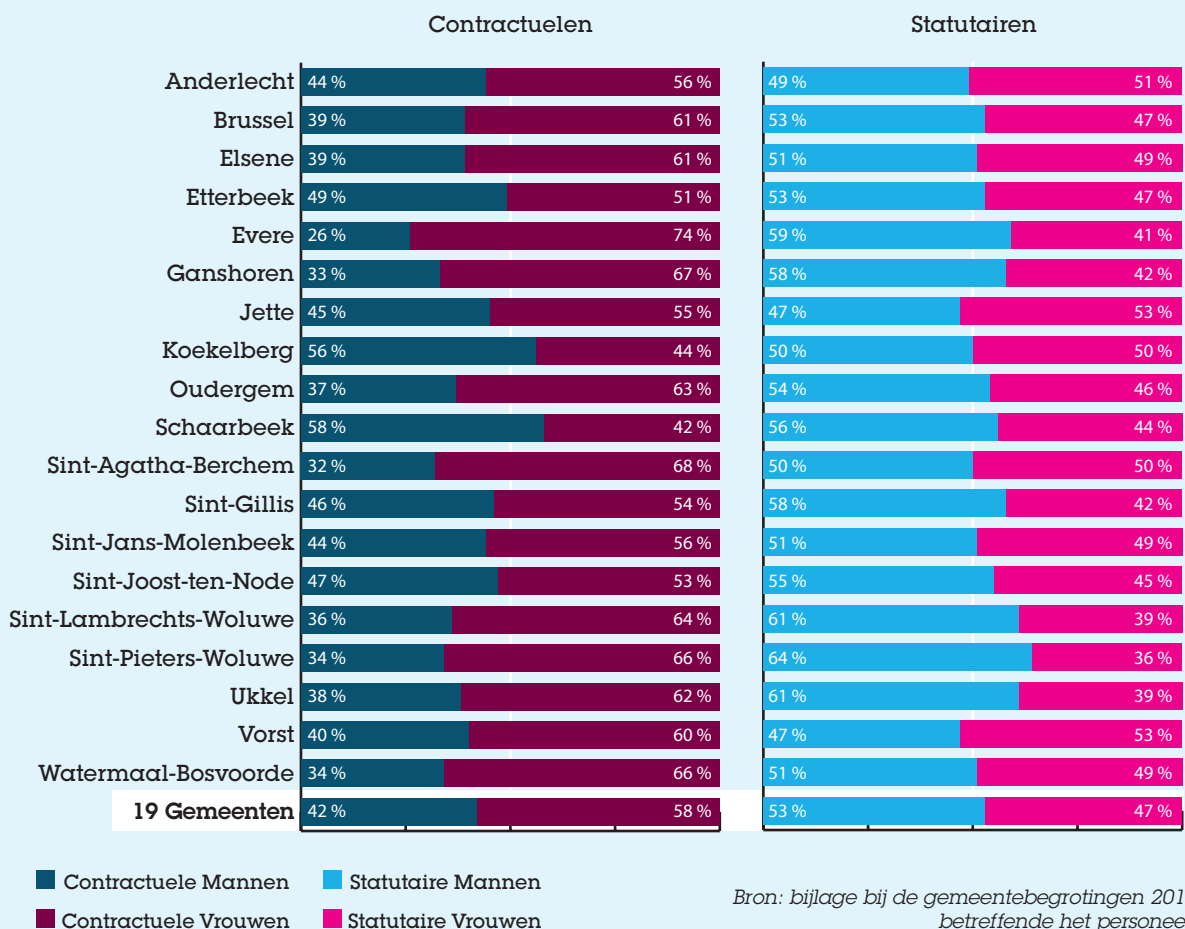
Zo stellen we vast dat de vrouwen oververtegenwoordigd zijn bij de contractuele personeelsleden (58%), terwijl de mannen lichtjes in de meerderheid zijn in de groep van de statutaire personeelsleden (53%). Deze tendens valt moeilijk te verklaren en vat sterk verschillende lokale situaties samen.

De grafieken per gemeente geven een goed beeld van de samenstelling van de gemeentebesturen wat het geslacht en de werkrelatie (statutair/contractueel) betreft.

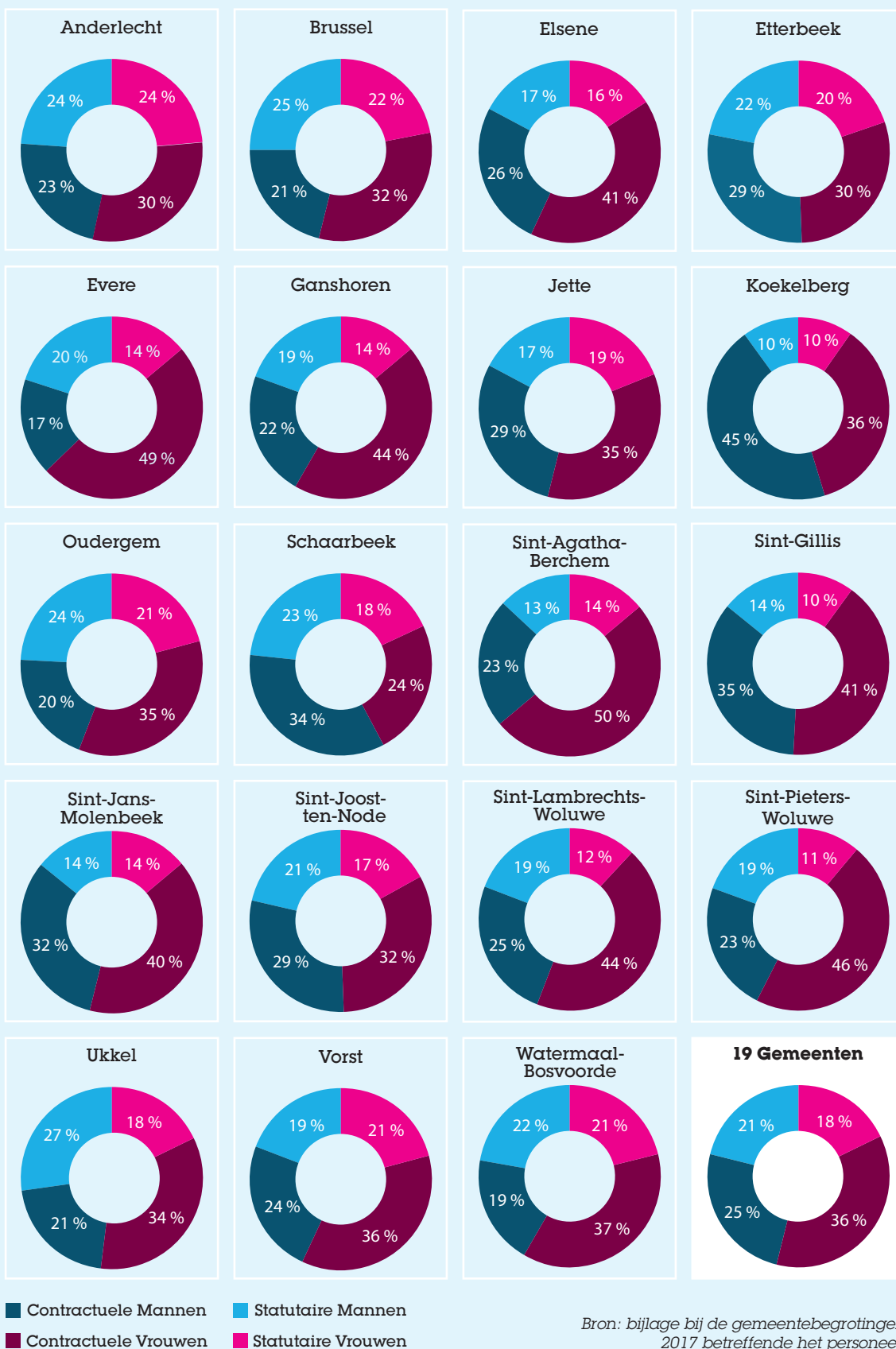
We stellen vast dat de "contractuele vrouwen" de grootste groep uitmaken (36%) terwijl de «statutaire vrouwen» het minst vertegenwoordigd zijn (18%). In sommige gemeenten bereikt of benadert het aandeel van de contractuele vrouwen 50%. In andere gemeenten is er een groter evenwicht tussen de categorieën.

Naast deze zware tendens laat de analyse van de grafiek opnieuw toe het aparte karakter van elk gemeentebestuur te benadrukken.

Verdeling van de contractuele en statutaire personeelsleden op basis van geslacht

Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht en werkrelatie

6.3 Geslacht en niveau

De volgende grafieken tonen een zeer uitgesproken algemene tendens in de verhouding vrouwen/mannen die merkbaar is in de verschillende niveaus. Het is des te merkwaardig dat deze tendens op dezelfde wijze terug te vinden is in alle Brusselse gemeenten.

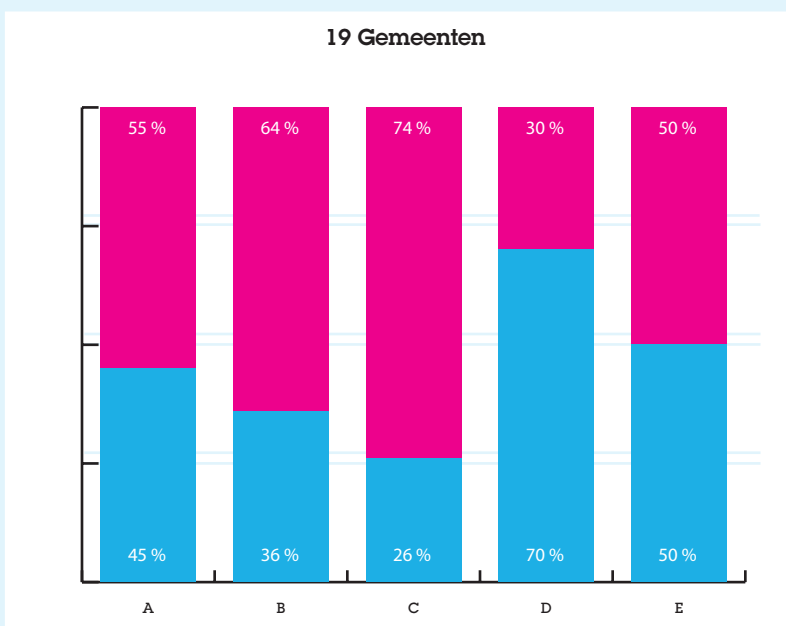
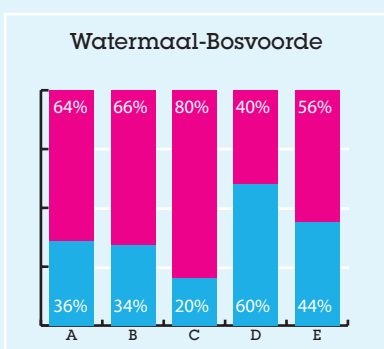
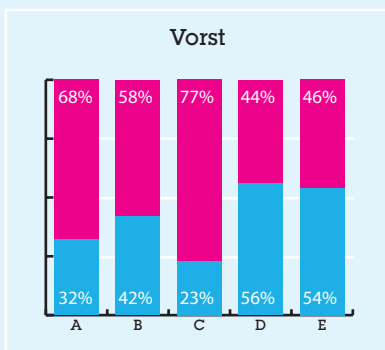
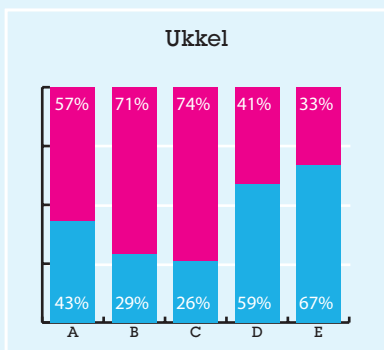
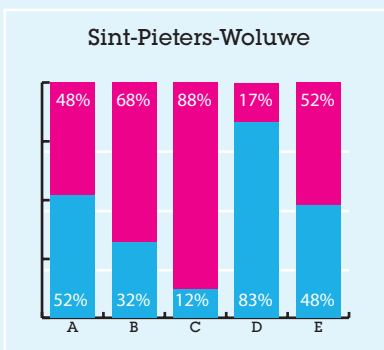
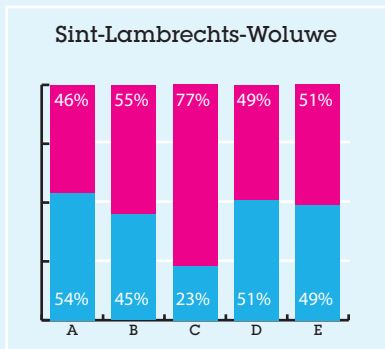
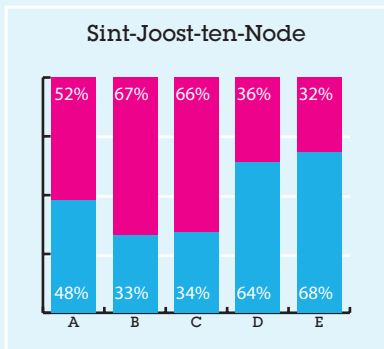
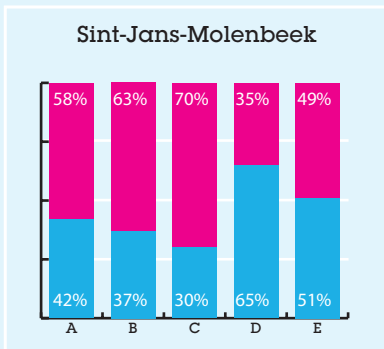
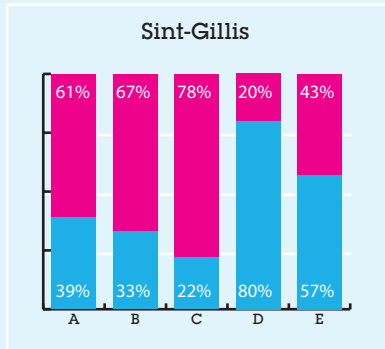
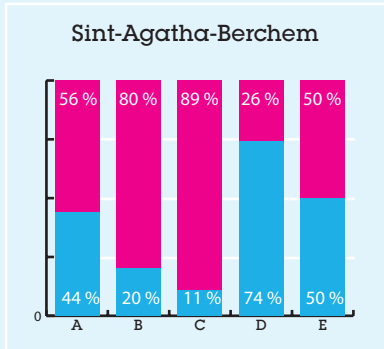
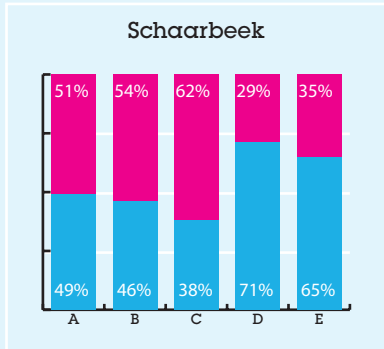
Zo zijn de mannen sterk oververtegenwoordigd in niveau D (70%) terwijl de vrouwen het nog meer zijn in niveau C (74%).

Een hypothese die we kunnen vooropstellen is dat de betrekkingen van arbeiders belast met de wegen en de openbare netheid doorgaans gekoppeld zijn aan niveau D en voor het merendeel ingevuld zijn door mannen. De betrekkingen van kinderverzorgster daarentegen zijn bijna altijd ingevuld door vrouwen en zijn voornamelijk gekoppeld aan niveau C.

Bovendien vormen de vrouwen ook de grootste groep in niveau B, terwijl er een relatieve pariteit heerst in de niveaus A en E.

Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht en niveau

■ Vrouwen ■ Mannen

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

6.4 Geslacht en leidinggevende functies

In de voorgaande grafiek hebben we kunnen vaststellen dat er een zekere genderpariteit heerst in niveau A, het hoogste niveau in de hiërarchie (55% vrouwen).

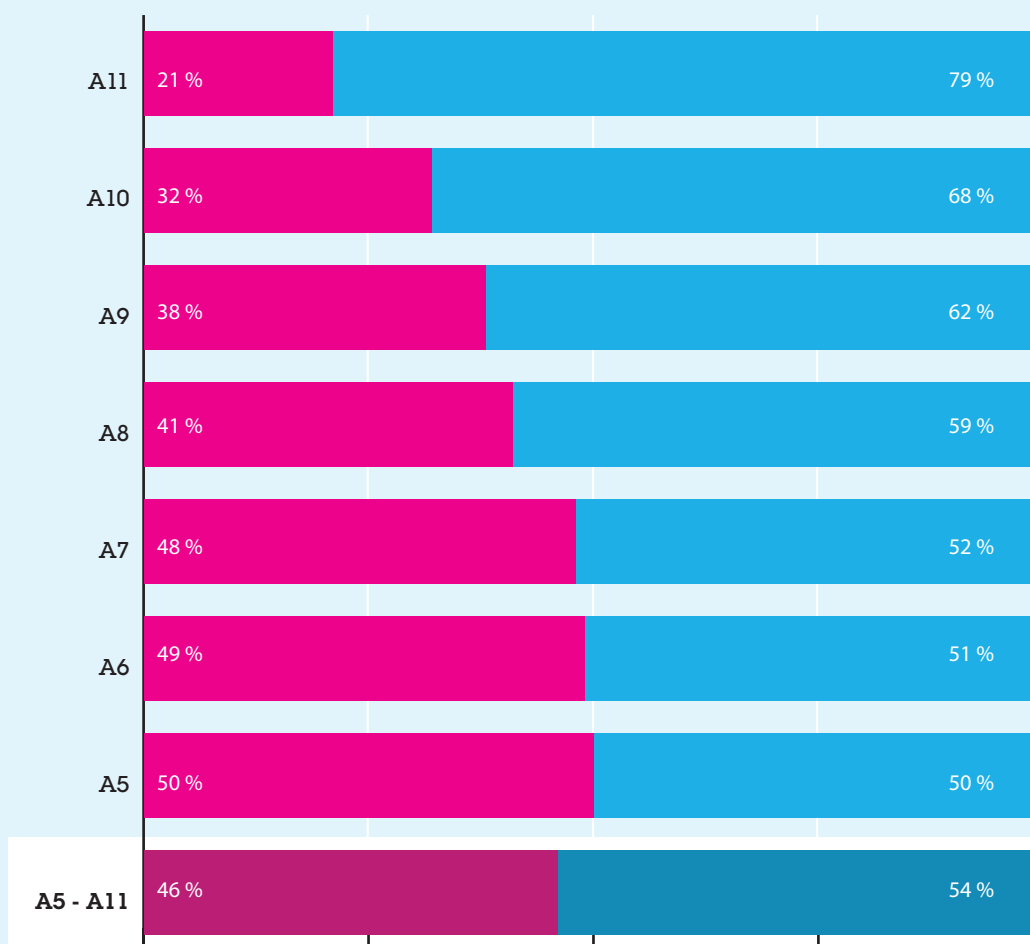
De analyse moet evenwel verfijnd worden door de situatie bij de hoge hiërarchie bij de gemeentebesturen (graden A5 tot A11) te specificeren. De grafiek maakt op frappante wijze duidelijk dat het aandeel van de vrouwen stelselmatig vermindert naarmate we de top van de hiërarchie bereiken, gaande van 50% in de graad A5 tot 21% voor de gemeentesecretarissen (graad A11).

Verdeling van de personeelsleden per geslacht vanaf graad A5

Graad	Vrouwen	Mannen	Totaal	Vrouwen	Mannen
A11	4	15	19	21 %	79 %
A10	7	15	22	32 %	68 %
A9	5	8	13	38 %	62 %
A8	11	15	25	41 %	59 %
A7	39	42	81	48 %	52 %
A6	59	62	122	49 %	51 %
A5	56	56	112	50 %	50 %
A5 - A11	181	213	394	46 %	54 %

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

Verdeling van de personeelsleden per geslacht vanaf graad A5

■ Vrouwen

■ Mannen

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

Woonplaats

7. WOONPLAATS¹¹

7.1 Verdeling van de personeelsleden op basis van hun woonplaats

De door de gemeenten bezorgde gegevens laten toe na te gaan of de woonplaats van de personeelsleden zich binnen of buiten het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevindt, zonder verdere precisering.

Gemiddeld verblijft 69% van het gemeentepersoneel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aandeel van de "Brusselselaars" is tamelijk homogeen in alle gemeenten. Slechts drie gemeenten tellen minder dan twee derde personeelsleden die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen; het gaat om Anderlecht (62%), Ukkel (55%) en Sint-Pieters-Woluwe (62%).

Het aanzienlijke aandeel van de Brusselselaars in de gemeentelijke ambtenarij toont aan dat het om buurtbanen gaat, waarbij kennis van het terrein een troef is. Een andere verklarende factor is dat zijn domicilie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hebben een voorwaarde is om in dienst genomen te worden in het kader van bepaalde gesubsidieerde betrekkingen. Het Gecostatuuat is bijvoorbeeld voorbehouden aan inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Aangezien gemiddeld 12% van de personeelsleden een Gecostatuuat heeft, is het normaal dat dit weerspiegeld wordt in het aandeel van de Brusselselaars bij de 19 gemeentebesturen.

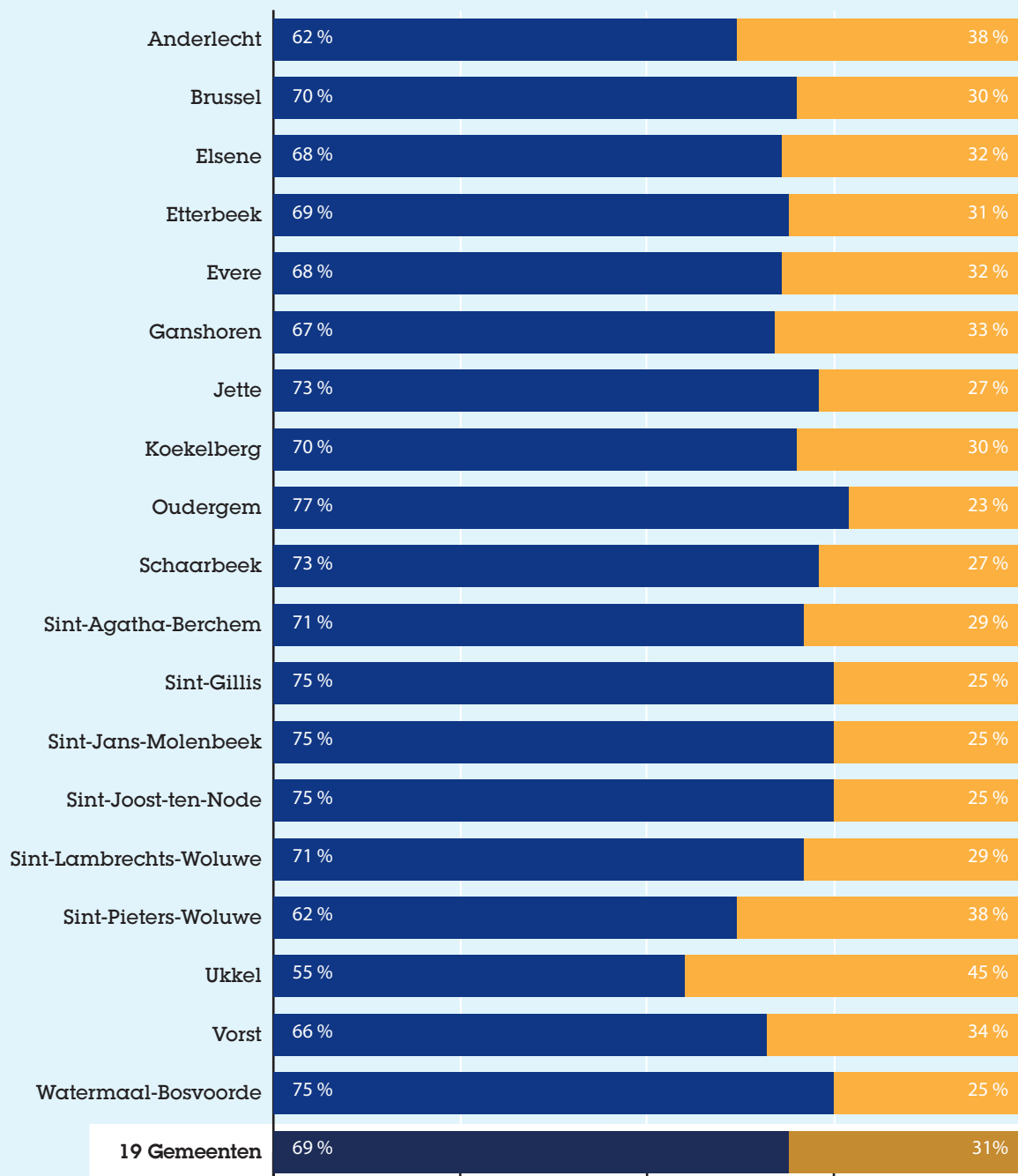
Verdeling van de personeelsleden op basis van hun woonplaats

	Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Buiten Brussels Hoofdstedelijk Gewest	Totaal	Brussels Hoofdstedelijk Gewest %	Buiten Brussels Hoofdstedelijk Gewest %
Anderlecht	802	496	1.298	62%	38%
Brussel	2.936	1.254	4.190	70%	30%
Elsene	1.029	476	1.505	68%	32%
Etterbeek	444	202	647	69%	31%
Evere	402	189	591	68%	32%
Ganshoren	146	73	219	67%	33%
Jette	432	160	592	73%	27%
Koekelberg	181	77	258	70%	30%
Oudergem	309	93	402	77%	23%
Schaarbeek	858	313	1.170	73%	27%
Sint-Agatha-Berchem	178	72	250	71%	29%
Sint-Gillis	580	191	771	75%	25%
Sint-Jans-Molenbeek	816	271	1.086	75%	25%
Sint-Joost-ten-Node	456	149	605	75%	25%
Sint-Lambrechts-Woluwe	507	210	717	71%	29%
Sint-Pieters-Woluwe	280	168	448	62%	38%
Ukkel	447	364	811	55%	45%
Vorst	449	228	677	66%	34%
Watermaal-Bosvoorde	211	69	281	75%	25%
19 Gemeenten	11.463	5.055	16.518	69%	31%

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

¹¹ De budgettaire omzendbrieven preciseren dat de door de gemeenten bezorgde personeelsgegevens uitgedrukt moeten worden in "voltijdse equivalenten" (VTE's). Enkele gemeenten hebben bepaalde gegevens echter in "eenheden" bezorgd, met name wanneer het gaat om het geslacht of de woonplaats. Dit verklaart de waarneembare zeer kleine verschillen in vergelijking met de tabellen van de personeelsbestanden.

Verdeling van de personeelsleden op basis van hun woonplaats

■ Verblijven in het BHG ■ Verblijven buiten het BHG

Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

7.2 Woonplaats en werkrelatie

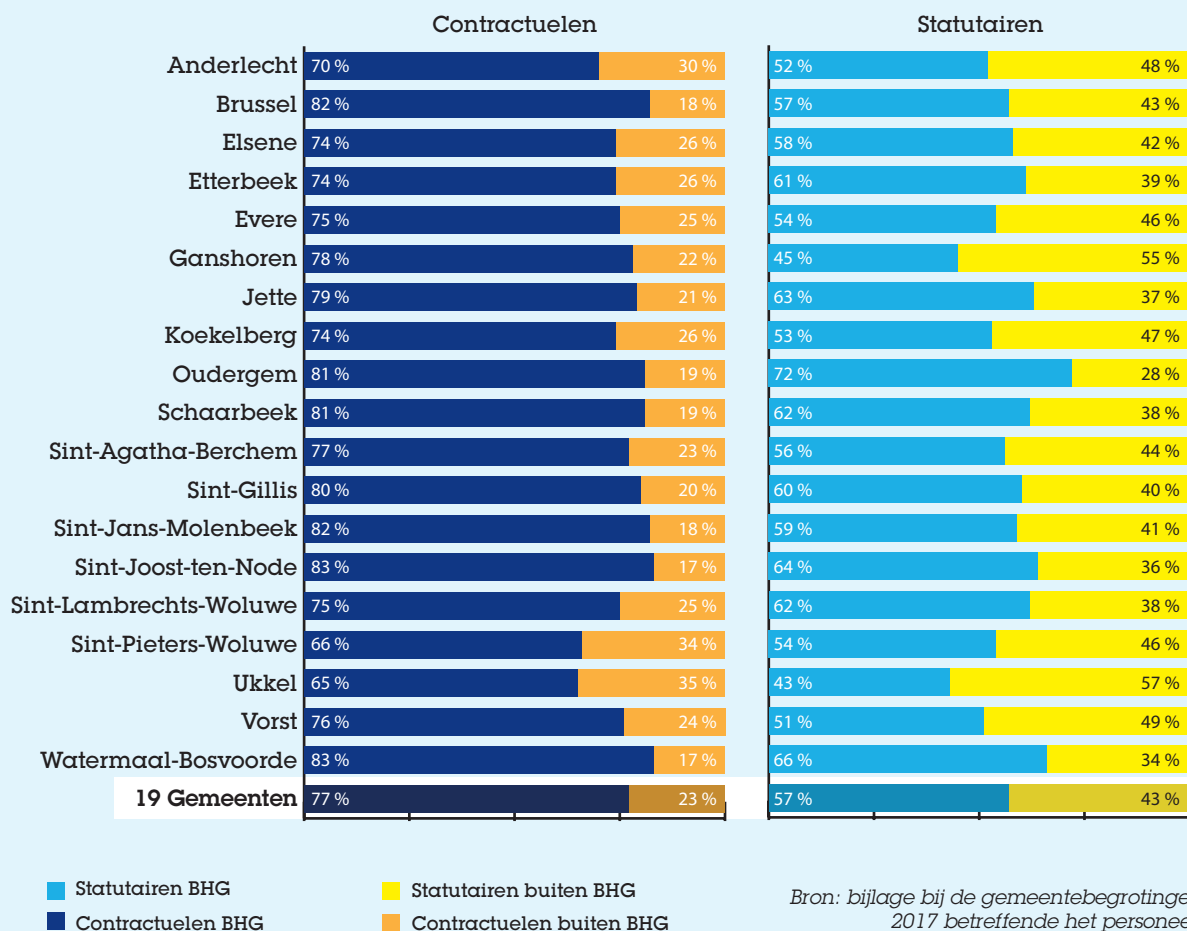
Wanneer we de gegevens betreffende de woonplaats kruisen met de gegevens betreffende de werkrelatie (statutair/contractueel) stellen we merkbare verschillen vast. Gemiddeld is 77% van de contractuele personeelsleden in Brussel gedomicilieerd, terwijl dit percentage zakt tot 57% voor de statutaire personeelsleden.

Dit verschil is het resultaat van de combinatie van verschillende factoren. We stellen vast dat de laaggeschoolde betrekkingen (niveau E) voornamelijk ingevuld zijn door Brusselaars (81%) en voor het merendeel via een arbeidsovereenkomst (80%). Dit resulteert enerzijds uit het feit dat bepaalde gesubsidieerde contractuele betrekkingen voorbehouden zijn aan de Brusselaars en, anderzijds, dat deze laaggeschoolde arbeidskrachten ruimschoots beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

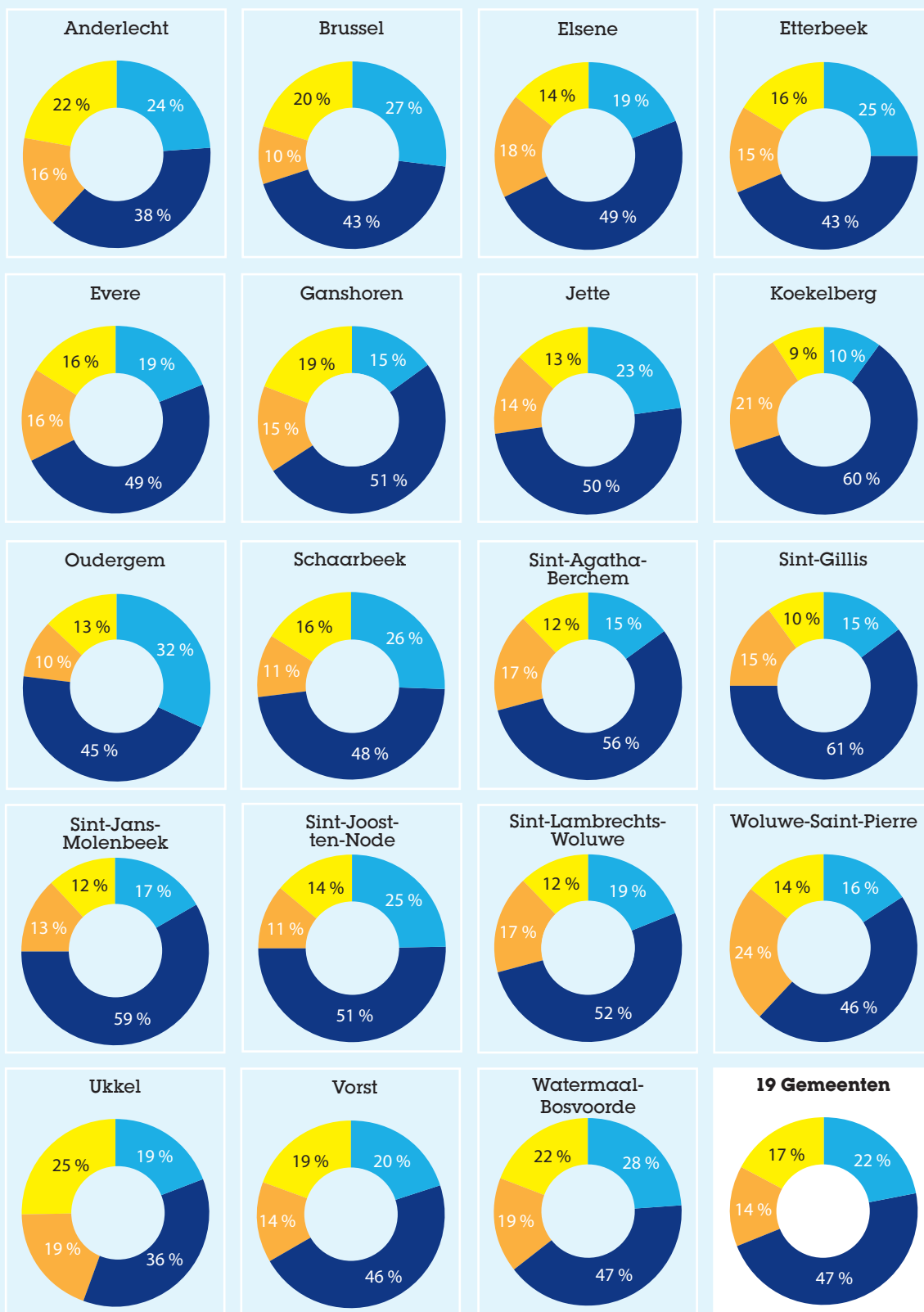
De grafieken per gemeente geven een goed beeld van de samenstelling van de gemeentebesturen wat de woonplaats van de personeelsleden en de werkrelatie (statutair/contractueel) betreft.

We stellen al vlug vast dat de grootste groep die we in alle gemeenten terugvinden die van de "contractuele Brusselaars" is, met een algemeen gemiddelde van nagenoeg de helft van het personeelsbestand (47%). Naast de specifieke kenmerken van elk bestuur gaat het hier om een gemene deler die het belang van de gemeentelijke ambtenarij voor de lokale arbeidsmarkt onderstreept.

Verdeling van de contractuele en statutaire personeelsleden op basis van hun woonplaats

Verdeling van de personeelsleden op basis van de woonplaats en de werkrelatie

■ Statutairen BHG   ■ Statutairen buiten BHG
■ Contractuelen BHG   ■ Contractuelen buiten BHG

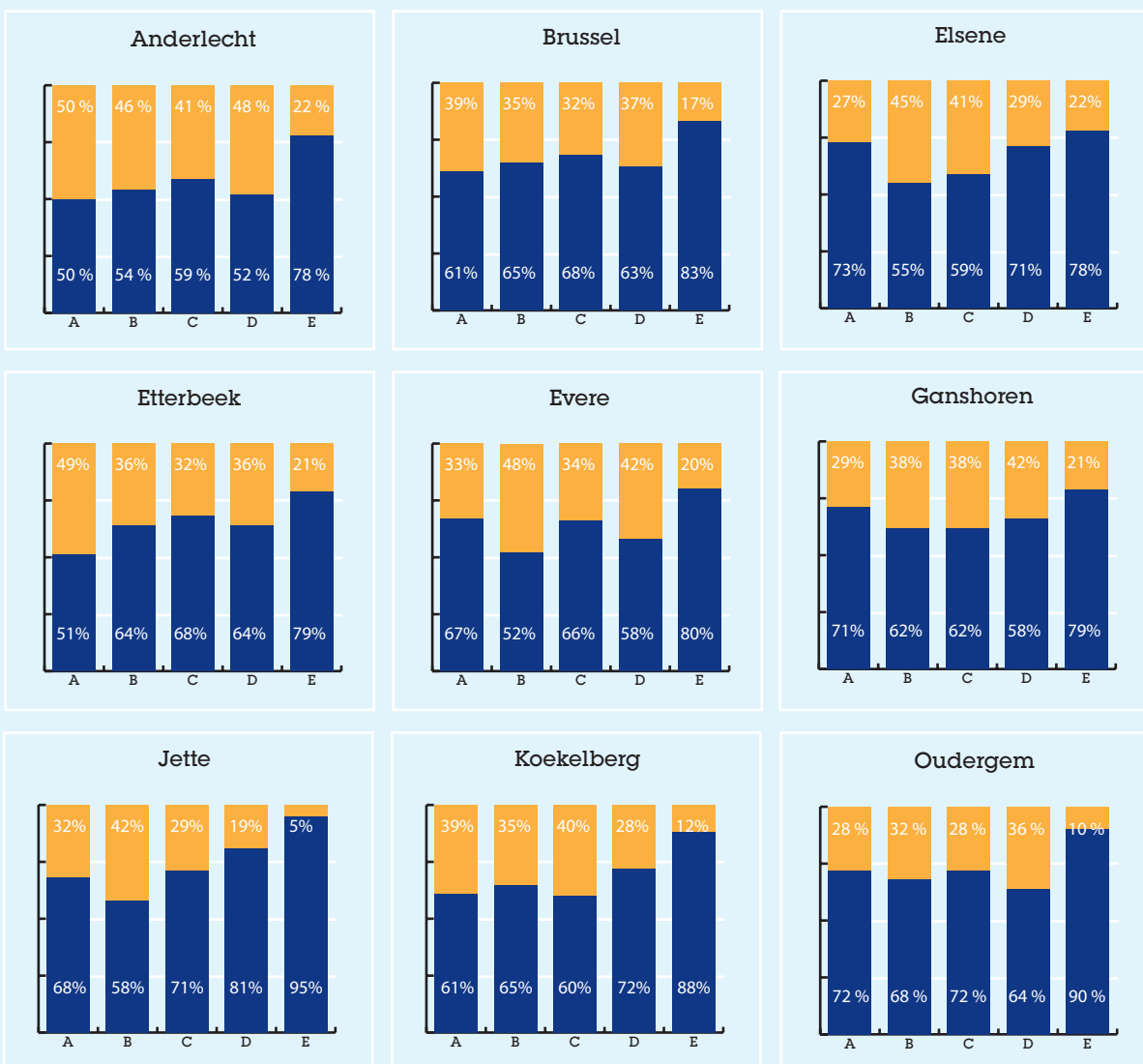
Bron: bijlage bij de gemeentebegrotingen 2017 betreffende het personeel.

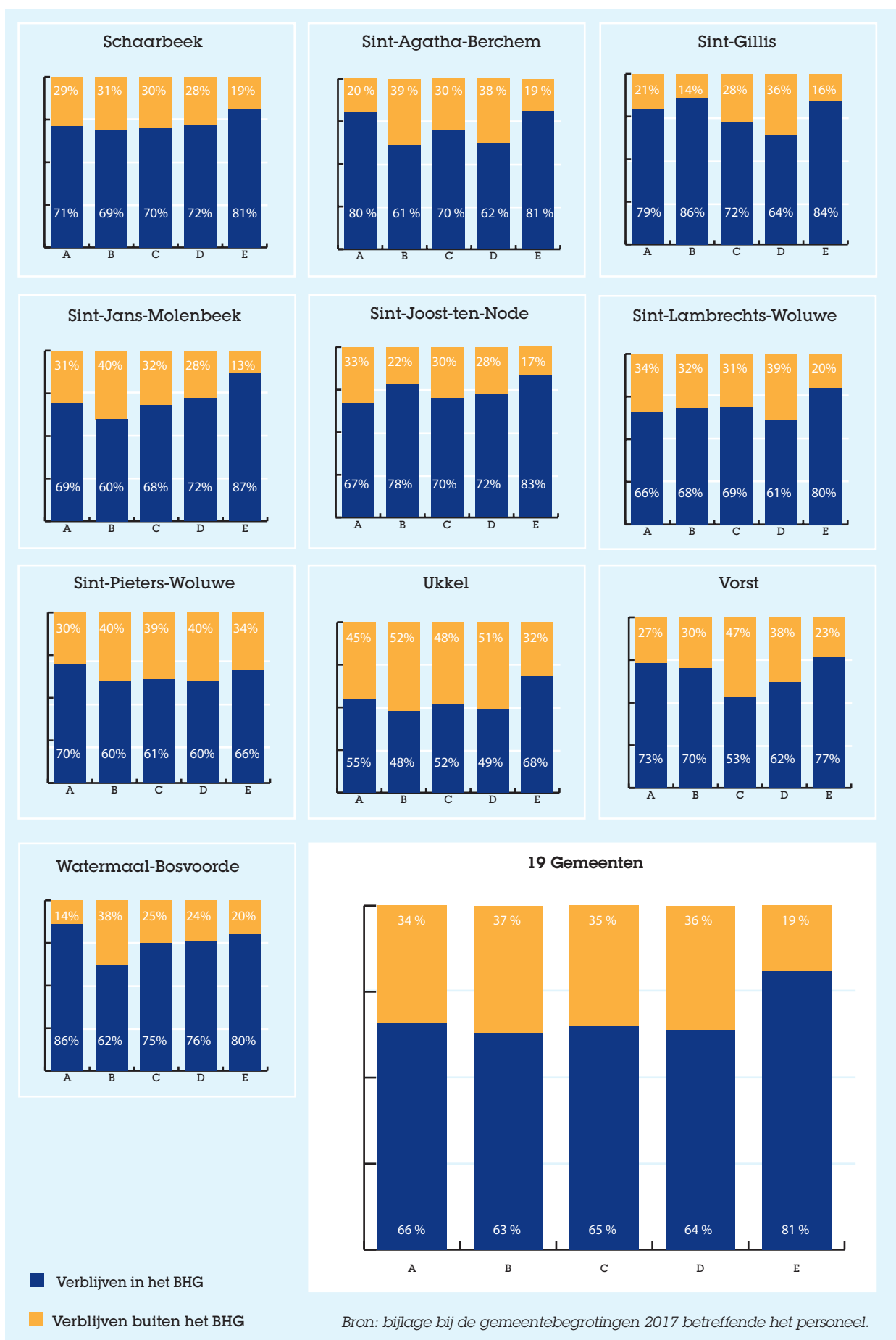

7.3 Woonplaats en niveau

Deze grafiek toont een homogene verdeling tussen Brusselaars en niet-Brusselaars in alle niveaus, met uitzondering van niveau E, waarin de Brusselaars oververtegenwoordigd zijn om de hierboven uiteengezette redenen.

Verdeling van de personeelsleden op basis van de woonplaats en het niveau

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	2
1. PERSONEELSBESTAND	6
1.1 Totaal personeelsbestand per gemeente	8
1.2 Personeelsleden en bevolking.....	10
2. PERSONEELSUITGAVEN	12
2.1 Verdeling van de gemeente-uitgaven.....	14
2.2 Gewicht van de personeelsuitgaven per gemeente.....	15
2.3 Uitgaven voor het personeel in actieve dienst per inwoner.....	16
2.4 Uitgaven voor het personeel in actieve dienst per VTE.....	17
3. SOORT WERKRELATIE	18
4. GESUBSIDIEERDE PERSONEELSLEDEN	22
5. NIVEAU	26
5.1 Verdeling van de personeelsleden in de niveaus	28
5.2 Niveau en werkrelatie.....	30
6. GESLACHT	32
6.1 Verdeling van de personeelsleden op basis van geslacht.....	34
6.2 Geslacht en werkrelatie.....	36
6.3 Geslacht en niveau	38
6.4 Geslacht en leidinggevende functies.....	40
7. WOONPLAATS	42
7.1 Verdeling van de personeelsleden op basis van hun woonplaats....	44
7.2 Woonplaats en werkrelatie	46
7.3 Woonplaats en niveau.....	48

Titel van het werk

Focus nr. 2 – Brussel Plaatselijke Besturen

Redactie

Brussel Plaatselijke Besturen:
Directie Lokaal Personeel
Directie Lokale Financiën

Lay-out

Directie Communicatie – Brussel Gewestelijke Coördinatie

Cover

Directie Communicatie – Brussel Gewestelijke Coördinatie

Vertaling

Cel Vertaling - Brussel Gewestelijke Coördinatie

Verantwoordelijke uitgever

Rochdi Khabazi, Directeur-generaal van Brussel Plaatselijke Besturen
Kruidtuinlaan 20, 1035 Brussel

Contact

Brussel Plaatselijke Besturen
Kruidtuinlaan 20
1035 Brussel
plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

Dit werk werd afgedrukt op FSC Balance Silk papier.
Gesloten formaat 210 x 297.
Druk voltooid te Brussel, 2018.

Wettelijk depot : D2018/11.404/3

© 2018 GOB – Brussel Plaatselijke Besturen – Alle rechten voorbehouden.

#02
03 - 2018

FOCUS

BRUSSEL PLAATSELIJKE BESTUREN
GEWESTELIJKE OVERHEIDSDIENST BRUSSEL

Kruidtuinlaan 20 • 1036 Brussel
T +32 (0)2 204 21 11 • F +32 (0)2 800 38 00

plaatselijke-besturen@gob.brussels
www.plaatselijke-besturen.brussels

